

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Zagreb, prosinac 2016.

SADRŽAJ

stranica

SAŽETAK	i
PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE	2
PODRUČJA I METODE REVIZIJE.....	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
NALAZ REVIZIJE	6
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	49
Prilog: Pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti	

SAŽETAK

Državni ured za reviziju je obavio 21 reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, kojom su obuhvaćena tijela nadležna za gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom je obuhvaćeno razdoblje od 2013. do 2015.

Predmet revizije bile su aktivnosti tijela nadležnih za gospodarenje mineralnim sirovinama u vezi s normativnim uređenjem, postupanjem u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama, informacijskim sustavom i evidencijama, dodjelom koncesija, obračunom i naplatom prihoda od naknada za koncesije, naplatom potraživanja, nadzorom koncesionara, sanacijom prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencijama o rezervama.

Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje nadležnih tijela u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina, dodjelu koncesija, pravilnost obračuna naknade za koncesiju i naplatu potraživanja, nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata, provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te ocijeniti vođenje evidencija o rezervama mineralnih sirovina.

Subjekti revizije bili su:

- Ministarstvo financija
- Carinska uprava
- Ministarstvo gospodarstva
- Ministarstvo poljoprivrede
- 20 ureda državne uprave u županijama i
- Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo u Gradu Zagrebu.

Revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u Gradu Zagrebu obavljena je u okviru financijske revizije za 2015.

Revizijom je, između ostalog, utvrđeno:

- svi propisani pravilnici i nova Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama nisu doneseni, a pojedine uredbe nisu donesene u propisanom roku
- Ministarstvo gospodarstva nije ustrojilo jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, cjelovite evidencije o rudarskim gospodarskim subjektima te o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima; Pojedini uredi državne uprave u županijama ne vode registar istražnih prostora i eksploatacijskih polja, cjelovite evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata ili ih ne vode na propisani način
- Ministarstvo gospodarstva nema opća pravila (procedure) za sastavljanje natječajne dokumentacije; U pojedinim postupcima ponuditelji nisu zadovoljili propisane uvjete/kriterije, a donesene su odluke o odabiru; Pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar kriterija nisu određena
- za pojedine istražne prostore i eksploatacijska polja, fiksni dio naknade nije obračunan ni naplaćen; Pojedini ovlaštenici istražnih prostora nisu u propisanom roku dostavili uredima državne uprave izvješće o obavljenim istražnim radovima, što su bili dužni učiniti te nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja; Pojedini uredi nisu korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine dostavljali dokumentaciju na temelju koje bi ustrojili evidenciju potraživanja u poslovnim knjigama
- Ministarstvo gospodarstva ne provjerava redovito valjanost pribavljenih jamstava te nije upućivalo opomene, poduzimalo mjere prisilne naplate ni aktiviralo jamstva
- Ministarstvo gospodarstva nema zaposlen dovoljan broj rudarskih inspektora za kvalitetno obavljanje nadzora velikog broja rudarskih gospodarskih subjekata

- rudarski inspektori ne vode na propisani način E-očevidnik u elektroničkom obliku
- prema dostavljenim podacima, pojedine jedinice lokalne samouprave imaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu su izvješćivale nadležna ministarstva, rudarsku inspekciju i Državno odvjetništvo
- tijekom zabrane eksploatacije pijeska i šljunka u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2013., ali i nakon 2013. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nataložene su velike količine pijeska i šljunka u koritima rijeka na teritoriju Republike Hrvatske, koje se i dalje ne eksploatiraju na temelju ugovora o koncesiji
- za dio eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, uredi državne uprave u županijama nisu pribavili jamstva za troškove sanacije
- pri obavljanju nadzora od 2013. do 2015., rudarska inspekcija nije utvrdila obavljanje rudarskih radova suprotno odobrenju za istraživanje, što uključuje i sanaciju istražnog prostora te nije bilo izvanrednih sanacija prostora; Prema podacima ureda državne uprave u županijama, na dijelu istražnih prostora i eksploatacijskih polja, za koja su rješenja o odobrenju ukinuta ili je obustavljeno izvođenje rudarskih radova, sanacija prostora nije provedena
- Zakon o geološkim istraživanjima iz 1986. ne prati napredak geološke znanosti i europske standarde, nije osiguran uređeni pristup geološkoj djelatnosti te nisu utvrđene geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku; Također, zakonski nije regulirana izrada osnovnih geoloških karata ni njihovo financiranje, koje su osnova za planiranje i korištenje prirodnih potencijala, odnosno davanje koncesija

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju je ocijenio da je gospodarenje mineralnim sirovinama u **devet ureda državne uprave u županijama bilo učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja, a u Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede te jedanaest ureda državne uprave u županijama je bilo djelomično učinkovito.** U Gradu Zagrebu, u revizijom obuhvaćenom razdoblju, nije bilo aktivnih ugovora o koncesiji te nije dana ocjena učinkovitosti.

Državni ured za reviziju je dao sljedeće naloge i preporuke:

- poduzeti aktivnosti u vezi s donošenjem provedbenih propisa prema odredbama Zakona o rudarstvu
- poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetne i sveobuhvatne Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te izradenu Strategiju podnijeti Hrvatskom saboru na usvajanje, kako bi bila relevantan službeni dokument i osnova za sve aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske; Izraditi akcijski plan provedbe Strategije te izrađivati i podnositi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o ostvarenju akcijskog plana
- ustrojiti jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, cjelovite evidencije o rudarskim gospodarskim subjektima, evidenciju o traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina te registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina sa svim propisanim podacima; Ubrzati aktivnosti za izradu mrežne aplikacije za povezivanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom
- donijeti pisane procedure za sastavljanje natječajne dokumentacije kako bi se izbjeglo različito postupanje i omogućilo provođenje odredbi Zakona o rudarstvu; U procedurama utvrditi dokaze (isprave) za ispunjavanje propisanih uvjeta/kriterija te pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar određenog kriterija kako bi način dodjele bodova bio jasan ponuditeljima i omogućio kvalitetnu pripremu dokumentacije za nadmetanje; U zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda detaljno obrazložiti izračun bodova za pojedinog ponuditelja

- na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva informirati rudarske gospodarske subjekte/koncesionare o pravnim osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje djelatnosti izrade dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina
- obavljati obračun i naplatu fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine na propisani način te popunjavati i podnositi Ministarstvu financija propisane obrasce radi evidentiranja obveza za naknade za mineralne sirovine u Registru koncesija
- pribavljati jamstva u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Zakona o koncesijama
- voditi E-očevidnik u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu; Voditi evidencije o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način koji omogućava uvid u broj i vrstu nadzora po pojedinom rudarskom gospodarskom subjektu kod kojeg je obavljen nadzor, posebice u svrhu analize i kvalitetnijeg planiranja nadzora
- u cilju učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama, uspostaviti kvalitetniju suradnju, koordinaciju i razmjenu podataka i informacija, kao i s nadležnim tijelima županija, općina i gradova, kako bi kontrole bile učinkovitije, a time i protupravne eksploatacije smanjene na najmanju moguću mjeru
- povećati broj nadzora protupravnih eksploatacija pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta rijeka; U suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim nadležnim tijelima, godišnjim planovima nadzora vodopravne inspekcije utvrditi rizična područja te, u skladu s time, planirati nadzore
- prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, pribaviti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te troškova sanacije eksploatacijskog polja (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije, prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava
- u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekti ne provedu sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, navedeno učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu
- u suradnji s drugim nadležnim institucijama, provesti aktivnosti na donošenju i izmjenama propisa iz područja geologije i rudarstva, kako bi se utvrdile geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku, regulirala izrada osnovnih geoloških karata te utvrdio ukupni potencijal mineralnih sirovina Republike Hrvatske i njihovo učinkovito korištenje

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi provedba danih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju propisa, planova i unutarnjih procedura, funkcioniranja informacijskog sustava i vođenja evidencija, dodjele koncesija, obračuna naknada za mineralne sirovine, naplate prihoda i potraživanja, provedbe odgovarajućeg nadzora, sanacije prostora, vođenja evidencija o rezervama mineralnih sirovina te donošenja osnovnih propisa koji reguliraju geološku djelatnost, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, povećali prihodi državnog proračuna, smanjile protupravne eksploatacije te uspostavio kvalitetan i sveobuhvatan sustav gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo utjecati na učinkovitije gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/16-10/71

URBROJ: 613-01-01-16-1

Zagreb, 16. prosinca 2016.

**IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA**

Državni ured za reviziju je obavio 21 reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u tijelima nadležnim za gospodarenje mineralnim sirovinama za 2013.-2015.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 6. prosinca 2016.

PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE

Predmet revizije bile su aktivnosti tijela nadležnih za gospodarenje mineralnim sirovinama, u vezi s normativnim uređenjem, postupanjem u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama, informacijskim sustavom i evidencijama, dodjelom koncesija, obračunom i naplatom prihoda od naknada za koncesije, naplatom potraživanja, nadzorom koncesionara, sanacijom prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencijama o rezervama.

Ciljevi revizije bili su ocijeniti:

- postupanje nadležnih tijela u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s koncesijama za eksploataciju mineralnih sirovina
- prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina
- dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina
- pravilnost obračuna naknade za koncesiju i naplatu potraživanja
- nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata
- provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi
- vođenje evidencija o rezervama mineralnih sirovina.

Subjekti revizije bili su:

- Ministarstvo financija
- Carinska uprava
- Ministarstvo gospodarstva
- Ministarstvo poljoprivrede
- 20 ureda državne uprave u županijama i u Gradu Zagrebu.

PODRUČJA I METODE REVIZIJE

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: normativno uređenje, informacijski sustav i evidencije, dodjela koncesija, naknade za koncesiju i naplata potraživanja, nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata, sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencije o rezervama mineralnih sirovina.

U fazi planiranja i obavljanja pripremnih radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa i Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, podaci iz prostornih planova županija odnosno gradova i općina o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, izvješća financijskih revizija Državnog ureda za reviziju iz prethodnih godina, izvješća unutarnje revizije Ministarstva financija, podaci iz Registra koncesija, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja, stručni članci te drugi dostupni podaci. U postupku revizije proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti i stručni članci, analizirana su izvješća i planovi rada, ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata, provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih evidencija, analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama, obavljen je uvid na terenu prema odabranom uzorku, obavljani su razgovori s odgovornim osobama te su pribavljena obrazloženja o aktivnostima u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama.

Okosnicu revizije činilo je glavno pitanje:

- Jesu li nadležna tijela učinkovito gospodarila mineralnim sirovinama?

Glavno pitanje razrađeno je u sedam potpitanja:

- Je li izrađena Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, rudarsko-geološke studije za županije te jesu li doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen učinkovit informacijski sustav i cjelovite i vjerodostojne evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za koncesiju na propisani način te provode li se mjere naplate potraživanja?
- Provodi li se kontinuirani nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?
- Vode li se cjelovite i vjerodostojne evidencije o rezervama mineralnih sirovina?

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	<ul style="list-style-type: none"> o donesena je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, u propisanom roku o donesen je godišnji plan gospodarenja mineralnim sirovinama, koji sadrži ciljeve i smjernice gospodarenja mineralnim sirovinama o sastavljeni su izvještaji o ostvarenju Strategije i plana o ostvaruju se ciljevi na način i mjerama određenim Strategijom o određene su institucije i način praćenja ostvarenja ciljeva o doneseni su propisi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama
Informacijski sustav i evidencije	<ul style="list-style-type: none"> o vode se sve propisane evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina te uplaćenim naknadama i potraživanjima za naknade o podaci se ažurno prikupljaju i unose u informacijski sustav i registre o evidencije su cjelovite i međusobno usklađene o koncesionari vode evidencije te uredima državne uprave u županijama dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina o provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka o osigurana je točnost i vjerodostojnost podataka za analizu i izvješćivanje o postoji odgovarajuća tehnička podrška te je zaposleno dovoljno osoba na poslovima u vezi s navedenim evidencijama

Područja revizije	Kriteriji
Dodjela koncesija	<ul style="list-style-type: none"> ○ postupak i procedure pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno su propisani ○ osigurana je učinkovita provedba postupka dodjele koncesija ○ osigurane su odgovarajuće organizacijske pretpostavke za obavljanje poslova u vezi s dodjelom koncesija ○ zaposlen je dovoljan broj osoba na provedbi postupka dodjele koncesija ○ zaposlenici su educirani za obavljanje navedenih poslova ○ doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Naknade za koncesiju i naplata potraživanja	<ul style="list-style-type: none"> ○ uspostavljen je odgovarajući sustav pravodobne, točne i kontinuirane naplate naknada od koncesija ○ obračun i naplata naknade se provodi na propisani način ○ dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine ○ provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine ○ ponuditelji dostavljaju jamstvo kao instrument osiguranja naplate naknade
Nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata	<ul style="list-style-type: none"> ○ osigurane su organizacijske pretpostavke za učinkovitu kontrolu nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih subjekata ○ redovito se prati izvršenje ugovora i aktivnosti koncesionara ○ sastavljaju se godišnji planovi nadzora ○ izrađuju se analize rizičnih područja i potrebne kontrole ○ osigurana je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina ○ sastavlja se izvješće o provedenoj politici koncesija i dostavlja Vladi Republike Hrvatske ○ provodi se nadzor protupravnih eksploatacija i provode mjere učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija ○ provjerava se poduzimanje mjera naplate potraživanja ○ provjerava se točnost i vjerodostojnost obračuna naknade i korištenja propisane stope za obračun naknade i mjernih jedinica ○ obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	<ul style="list-style-type: none"> ○ provode se sanacije prostora tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja rudarskih radova ○ u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, dostavljaju se jamstva te se redovito provjerava valjanost jamstava ○ sanacije se provode u skladu s planom sanacije istražnog prostora ○ provode se mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te se izvještava rudarska inspekcija ○ provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu ○ poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada sanaciju ne obavi rudarski gospodarski subjekt ○ poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije
Evidencije o rezervama	<ul style="list-style-type: none"> ○ ovlaštenici istražnog prostora i rudarski gospodarski subjekti dostavljaju podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina ○ koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina i utisnutim i/ili pridobivenim količinama plinova ○ rudarski gospodarski subjekti dostavljaju financijska izvješća o provedbi istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina ○ sastavlja se bilanca rezervi mineralnih sirovina ○ provjerava se usklađenost stanja rezervi mineralnih sirovina iz evidencija koncesionara sa stvarnim stanjem

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući propisi, planovi i procedure u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ako je ustrojen učinkovit informacijski sustav i cjelovite evidencije, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada obavlja na propisani način, ako se provodi kontinuirani nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata te ako je provedena sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu bitno na gospodarenje mineralnim sirovinama, a za što su dane preporuke za poboljšanje gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđeni nedostaci kod donošenja propisa i planova, dodjele koncesija, cjelovitosti evidencija, naplate prihoda, funkcioniranja informacijskog sustava, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, funkcioniranju informacijskog sustava i odgovarajućih evidencija, naplate naknade za koncesije, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

NALAZ REVIZIJE

Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti, koji su utjecali na ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, odnose se na normativno uređenje, informacijski sustav i evidencije, dodjelu koncesija, naknade za koncesiju i naplatu potraživanja, nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata, sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te evidencije o rezervama mineralnih sirovina.

- Normativno uređenje

Gospodarenje mineralnim sirovinama u Republici Hrvatskoj je uređeno Ustavom Republike Hrvatske (Narodne novine 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), Zakonom o koncesijama (Narodne novine 143/12), Zakonom o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (Narodne novine 94/13 i 14/14), Zakonom o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14) te brojnim uredbama, pravilnicima i odlukama u vezi s mineralnim sirovinama. Osim Ministarstva financija, Carinske uprave, Ministarstva gospodarstva i Ministarstva poljoprivrede, koji su nadležni za gospodarenje mineralnim sirovinama na razini Republike Hrvatske te ureda državne uprave u županijama i u Gradu Zagrebu, koji su nadležni za gospodarenje mineralnim sirovinama na području županija i Grada Zagreba, određeni poslovi u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama u nadležnosti su drugih tijela.

U nastavku se navode nadležna tijela za gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske i njihovi osnovni zadaci.

Nadležna tijela za gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske i njihovi osnovni zadaci

Nadležno tijelo	Osnovni zadaci
Vlada Republike Hrvatske	<ul style="list-style-type: none"> • podnosi prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru • propisuje visinu minimalne godišnje naknade za koncesiju i omjer raspodjele prihoda od naknade za koncesiju te obračun naknade štete nastale po osnovi otuđenja mineralne sirovine • raspisuje javno nadmetanje za izdavanje dozvole za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, određuje kriterije za odabir, osniva stručno povjerenstvo, izdaje dozvolu te zaključuje ugovor
Ministarstvo financija	<ul style="list-style-type: none"> • vodi Registar koncesija • surađuje s davateljima koncesije i upozorava o propuštenim radnjama • prati i analizira koncesije, prihode od naknade za koncesije te provjerava i prati stanje duga po osnovi naknada za koncesije • predlaže unaprjeđenje i poboljšanje sustava koncesija
Ministarstvo gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> • donosi provedbene propise u vezi s mineralnim sirovinama • provodi jedinstveni postupak za davanje koncesija • provodi nadzor nad eksploatacijom mineralnih sirovina • vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina • osniva povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina • prati izvršenje ugovora o koncesiji i plaćanje naknade za koncesiju
Ministarstvo poljoprivrede	<ul style="list-style-type: none"> • daje koncesiju za eksploataciju pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta u području značajnom za vodni režim • donosi odluke o visini i obračunu naknade za vađenje šljunka i pijeska te visini naknade štete za protupravno izvađeni pijesak i šljunak • nadzire izvođače radova putem očevidnika vađenja šljunka i pijeska
Carinska uprava	<ul style="list-style-type: none"> • provodi inspekcijski nadzor ovlaštenika koncesije u smislu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplate naknade za koncesije • utvrđuje poduzima li davatelj koncesije mjere naplate potraživanja

Nadležno tijelo	Osnovni zadaci
Ministarstvo prostornog uređenja i graditeljstva	<ul style="list-style-type: none"> • izdaje lokacijsku dozvolu za eksploatacijsko polje, izgradnju rudarskih objekata i postrojenja te skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova • izdaje građevinsku dozvolu za građenje rudarskih objekata i postrojenja
Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	<ul style="list-style-type: none"> • odlučuje o zahtjevu o procjeni utjecaja zahvata na okoliš • prikuplja od nadležnog upravnog tijela županije, odnosno Grada Zagreba izvješća o provedenim postupcima procjene utjecaja na okoliš, ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš i uputama o sadržaju studije • provodi nadzor nad rudarskim radovima i sanacijom prostora, u skladu s propisima o zaštiti prirode i okoliša
Državni ured za upravljanje državnom imovinom	<ul style="list-style-type: none"> • rješava imovinskopravne odnose u svrhu eksploatacije mineralnih sirovina i raspolaganja viškom iskopa • daje očitovanje o granicama predloženog istražnog prostora radi provedbe javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina • daje odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina i osnivanju služnosti na zemljištu u državnom vlasništvu, prije zaključenja ugovora o koncesiji
Hrvatski geološki institut	<ul style="list-style-type: none"> • istražuje mineralne sirovine, izrađuje dokumentaciju o rezervama te prikuplja, valorizira i pohranjuje sve vrste geoloških podataka • izrađuje kartu mineralnih sirovina i kartu mineralno sirovinskog potencijala Republike Hrvatske te druge geološke karte
uredi državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu	<ul style="list-style-type: none"> • daju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala • vode registre odobrenih istražnih prostora, utvrđenih eksploatacijskih polja i druge propisane evidencije te nadležnom ministarstvu dostavljaju podatke • prikupljaju podatke od koncesionara o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina i financijska izvješća o istraživanju i eksploataciji
županije, gradovi i općine	<ul style="list-style-type: none"> • osiguravaju provedbu Strategije putem dokumenata prostornog uređenja • županije izrađuju rudarsko-geološke studije te navedene studije dostavljaju nadležnim ministarstvima • na temelju rudarsko-geoloških studija dužne su strateškim dokumentima prostornog uređenja planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama

Zakonom o koncesijama uređuju se postupci u vezi s davanjem koncesija, ugovorima o koncesijama, prestanku koncesije, pravnoj zaštiti u postupcima davanja koncesije, politici koncesija te druga pitanja u vezi koncesija. Prema navedenom Zakonu, vrste koncesija su koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koncesija za javne radove te koncesija za javne usluge. Davatelj koncesije može biti Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske i tijela državne uprave, u ime Republike Hrvatske, zatim nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u ime jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe ovlaštene za davanje koncesija. Koncesija se osobito daje, između ostalog, za istraživanje i/ili eksploataciju mineralnih sirovina.

Rudno blago, odnosno mineralne sirovine su u vlasništvu Republike Hrvatske, a sve mineralne sirovine, osim geotermalnih voda, su neobnovljivi izvori energije. Ustavom Republike Hrvatske je propisano da je rudno blago od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu, a zakonom se određuje način uporabe i iskorištavanja. Slijedom navedenog, donesen je Zakon o rudarstvu koji uređuje istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u zemlji ili na njezinoj površini, na riječnom, jezerskom ili morskom dnu ili ispod njega, u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske ili u području epikontinentalnog pojasa Republike Hrvatske. Zakonom o rudarstvu uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije, građenje i uporaba rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspekcijski nadzor te prekršajne odredbe.

U nastavku se navode vrste mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske, prema odredbama Zakona o rudarstvu.

Vrste mineralnih sirovina

<p>Energetske mineralne sirovine</p>	<p><i>Ugljikovodici:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nafta • prirodni plin • plinski kondenzat • zemni vosak <p><i>Fosilne gorive tvari:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škriljavci • radioaktivne rude • geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
<p>Neenergetske mineralne sirovine</p>	<p><i>Mineralne sirovine za industrijsku preradu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • grafit, sumpor, barit, tinjci • gips, kreda • kremen, kremeni pijesak • drago kamenje • bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina • feldspati, talk, tuf • mineralne sirovine za proizvodnju cementa • karbonatne mineralne sirovine (vapnenici i dolomiti) za industrijsku preradu • silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradu • brom, jod, peloidi • sve vrste soli (morska sol) i solnih voda • mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama <p><i>Mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac) • građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta • građevni pijesak i šljunak iz morskog dna • ciglarska glina <p><i>Arhitektonsko-građevni kamen</i></p> <p><i>Mineralne sirovine kovina</i></p>

Na koncesije za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika primjenjuju se odredbe Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, kojima se uređuje istraživanje i eksploatacija ugljikovodika, izdavanje dozvola i zaključenje ugovora, naknada za koncesiju te inspekcijski nadzor. Na pitanja koja nisu uređena navedenim Zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o rudarstvu.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisano je da je tijelo nadležno za upravljanje svim mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske, ministarstvo nadležno za rudarstvo. Navedeno ministarstvo obvezno je od ureda državne uprave u županijama, koji su do stupanja na snagu novog Zakona o rudarstvu bili davatelji koncesija za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, u roku pet godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o rudarstvu, odnosno do svibnja 2018., sukcesivno preuzeti sve poslove u vezi s navedenim mineralnim sirovinama.

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Ministarstvo gospodarstva nije poduzimalo aktivnosti preuzimanja poslova u vezi s mineralnim sirovinama za proizvodnju građevnog materijala, za što je propisani rok pet godina, odnosno do svibnja 2018.

S obzirom na navedeno, Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva poduzeti aktivnosti na preuzimanju poslova od ureda državne uprave u županijama, u vezi s mineralnim sirovinama za proizvodnju građevnog materijala, kako bi se navedeni poslovi preuzeli do propisanog roka, odnosno do svibnja 2018.

Odredbama Zakona o rudarstvu je određeno da će Vlada Republike Hrvatske, odnosno ministar nadležan za gospodarstvo donijeti 12 provedbenih propisa u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, od čega dvije uredbe u roku tri mjeseca od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, odnosno do kolovoza 2013., a deset pravilnika u roku 12 mjeseci, odnosno do svibnja 2014. Do dana obavljanja revizije (srpanj 2016.), donesene su obje uredbe, s time da Uredba o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14) nije donesena do kolovoza 2013. kako je propisano, nego u svibnju 2014., odnosno deset mjeseci kasnije.

Nadalje, doneseno je sedam pravilnika, dok tri pravilnika (pravilnik o rezervama mineralnih sirovina, pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati pravne osobe koje izrađuju projekte građenja rudarskih objekata i postrojenja te za stručnu spremu, stručni ispit i radno iskustvo nadzornog inženjera, glavnog inženjera gradilišta, inženjera gradilišta i voditelja radova i pravilnik o uvjetima i načinu polaganja stručnog ispita, ustroju i načinu rada Ispitnog povjerenstva za polaganje stručnih ispita), koja su trebala biti donesena do svibnja 2014., nisu donesena te su i dalje na snazi i primjenjuje se Pravilnik o prikupljanju podataka, načinu evidentiranja i utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina te o izradi bilance tih rezervi (Narodne novine 48/92 i 60/92) i Pravilnik o stručnoj osposobljenosti za obavljanje određenih poslova u rudarstvu (Narodne novine 9/00).

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva poduzeti aktivnosti u vezi s donošenjem provedbenih propisa prema odredbama Zakona o rudarstvu.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama (dalje u tekstu: Strategija), koja treba sadržavati osnove za usmjeravanje i usklađivanje gospodarskih, tehničkih, znanstvenih, obrazovnih, organizacijskih i drugih mjera te provođenje međunarodnih obveza radi gospodarenja mineralnim sirovinama. Strategijom je potrebno utvrditi trenutno stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, sigurnu i pouzdanu opskrbu mineralnim sirovinama, racionalnu i svrhovitu eksploataciju, održivo korištenje mineralnih sirovina te zaštitu prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti.

Propisano je da Strategiju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, koja će najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu navedenog Zakona (do svibnja 2016.) podnijeti prijedlog Strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Nadalje, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, općine, gradovi i županije dužne su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu Strategije, a županije su dužne izraditi rudarsko-geološke studije, koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina te ih dostaviti nadležnim ministarstvima, u roku 30 dana od dana usvajanja.

Odredbama Zakona u rudarstvu iz 2003. (Narodne novine 190/03) nije bila propisana obveza izrade Strategije i rudarsko-geoloških studija. Odredbama Zakona o rudarstvu iz 2009. (Narodne novine 75/09), kada se ujedno prvi puta propisuje obveza njihove izrade, bilo je propisano da je Strategija osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini, kojeg donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Međutim, navedenim Zakonom iz 2009. nije bio propisan rok do kada treba donijeti Strategiju.

Također, bilo je propisano da su županije dužne izraditi rudarsko-geološke studije u skladu sa Strategijom u roku tri godine te, na temelju studija, u svojim razvojnim dokumentima planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama, a županije, gradovi i općine svojim su razvojnim dokumentima dužne osigurati provedbu Strategije.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je u 2008., na temelju projektnog zadatka odobrenog od Vlade Republike Hrvatske, povjerilo izradu Strategije Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu u Zagrebu. Strategija je izrađena u ožujku 2008., kao sastavni dio Strategije gospodarskog razvitka Republike Hrvatske, a usvojila ju je Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2008. Navedena Strategija predviđa kako će se provoditi eksploatacija mineralnih sirovina, uzimajući u obzir politiku gospodarenja mineralnim sirovinama u državama Europske unije, utvrđene rezerve, usporedbu proizvodnje mineralnih sirovina sa zemljama Europske unije, uvoz/izvoz i potrošnju mineralnih sirovina, značenje za ukupni razvoj gospodarstva, udjel od eksploatacije mineralnih sirovina u ukupnom bruto domaćem proizvodu te projekcije broja stanovnika i rasta životnog standarda. Definirani su osnovni problemi kao što je dugotrajan postupak ishođenja lokacijske dozvole, neriješen status istražnih prostora i eksploatacijskih polja u dokumentima prostornog uređenja, neriješeni imovinskopravni odnosi, preniska naknada za eksploataciju, nestručnost zaposlenih u uredima državne uprave u županijama te daje prijedloge za rješavanje.

Osnovni cilj Strategije je gospodarenje mineralnim sirovinama na način koji osigurava dostupnost prirodnim potencijalima i budućim generacijama na načelima održivog razvoja, odnosno ravnoteža gospodarskih, okolišnih i društvenih interesa. Predložene su mjere za ostvarenje ciljeva kao što je suradnja i koordinacija svih zainteresiranih strana (ministarstva, inspekcije, županije, gradovi, općine, koncesionari), usklađivanje propisa, određivanje naknade za eksploataciju, uspostava pouzdanog i potpunog informacijskog sustava, vidljiv tijek eksploatacije, sanacija i prenamjena otkopanih prostora, valorizacija i zaštita mineralnog potencijala pogodnog za eksploataciju te zaštita starih rudarskih objekata kao kulturno-tehničke baštine. Nakon usvajanja Strategije, predviđena je izrada detaljnog akcijskog plana provedbe Strategije za određeno razdoblje i za određene aktivnosti.

U ožujku 2015. Ministarstvo gospodarstva je objavilo javno nadmetanje za nabavu usluga izrade nove Strategije. Zajednica ponuditelja, Rudarsko-geološko-naftni fakultet u Zagrebu i Hrvatski geološki institut, je dostavila ponudu u iznosu 1.198.750,00 kn s porezom na dodanu vrijednost. Ministarstvo financija nije dalo suglasnost za preuzimanje obveze na teret sredstava državnog proračuna za 2016., jer je mišljenja da, zbog velike baze podataka o mineralnim sirovinama kojima Ministarstvo gospodarstva raspolaže, može i izraditi kvalitetnu Strategiju te nije potrebno angažirati druga tijela. Ministarstvo gospodarstva je u srpnju 2015. donijelo odluku o poništenju postupka javne nabave.

Iz navedenog je vidljivo da je Strategija izrađena u 2008., kada nije bila propisana njena izrada. Obveza izrade Strategije postoji od 2009., ali nije bio propisan rok do kada treba biti donesena, dok su županije bile obvezne izraditi rudarsko-geološke studije i osigurati provedbu Strategije do konca 2012. Akcijski plan provedbe Strategije iz 2008. nije izrađen, iako se i u 2016. u svojim godišnjim planovima Ministarstvo gospodarstva poziva na Strategiju, kao dokument na temelju kojeg planira koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u budućem razdoblju. Do dana obavljanja revizije (srpanj 2016.), nova Strategija nije donesena.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je Strategija vrlo značajan dokument za Republiku Hrvatsku, kojim se utvrđuje stanje gospodarenja mineralnim sirovinama, racionalna i svrhovita eksploatacija, održivo korištenje mineralnih sirovina, osigurava zaštita prirode i okoliša u svim područjima rudarske djelatnosti te predlažu mjere koje bi pridonijele razvoju eksploatacije mineralnih sirovina, u skladu s razvojem Republike Hrvatske.

S obzirom na navedeno, Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija i Ministarstvu poljoprivrede poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetne i sveobuhvatne Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te izrađenu Strategiju podnijeti Hrvatskom saboru na usvajanje, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, kako bi ona bila relevantan službeni dokument i osnova za sve aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske.

Također, predložio je izraditi akcijski plan provedbe Strategije, kojim će se detaljno odrediti aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u određenom razdoblju, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti te tijela nadležna za pojedinu aktivnost kako bi se mogla pratiti njihova provedba te, po potrebi, prilagođavati novonastalim okolnostima. Nadalje, predložio je izrađivati i podnositi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o ostvarenju akcijskog plana provedbe Strategije.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, županije su obvezne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja Strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), županije i Grad Zagreb nisu izradili rudarsko-geološke studije za svoja područja, prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu, osim Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske i Varaždinske županije, koje su rudarsko-geološke studije za svoja područja donijele 2015., odnosno 2016. Planiranje rudarske gospodarske djelatnosti u prostornim planovima županija, gradova i općina temelji se na podacima o mineralnim sirovinama iz rudarsko-geoloških studija i drugih dokumenata o gospodarenju mineralnim sirovinama izrađenih u skladu s prijašnjim propisima o rudarstvu.

Prostornim planovima županija predviđeno je ukupno 368 prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Osim prostora za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, prostornim planovima županija određena su ukupno 45 prostora na kojima su u ranijem razdoblju izvođeni rudarski radovi ili se obavlja eksploatacija mineralnih sirovina na temelju postojećih koncesija, a na kojima nije predviđena daljnja eksploatacija, nego je za njih predviđena prenamjena nakon provedene sanacije prostora na kojima su izvođeni rudarski radovi, odnosno nakon isteka postojećih koncesija.

U tablici u nastavku, daju se podaci o broju prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i broju prostora, na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi, predviđenih za sanaciju i prenamjenu, po županijama, prema podacima iz prostornih planova županija koncem 2015.

Tablica broj 1

Broj prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i broj prostora, na kojima su izvođeni ili se izvode rudarski radovi, predviđenih za sanaciju i prenamjenu, po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj prostora predviđenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina	Broj prostora predviđenih za sanaciju i prenamjenu	Ukupno
	1	2	3	4 (2+3)
1.	Zagrebačka*	-	-	-
2.	Krapinsko-zagorska**	-	-	-
3.	Sisačko-moslavačka	54	0	54
4.	Karlovačka	35	0	35
5.	Varaždinska***	-	-	-
6.	Koprivničko-križevačka	17	1	18
7.	Bjelovarsko-bilogorska	15	2	17
8.	Primorsko-goranska	23	7	30
9.	Ličko-senjska	27	22	49
10.	Virovitičko-podravska	25	-	25
11.	Požeško-slavonska	25	0	25
12.	Brodsko-posavska	7	1	8
13.	Zadarska	46	2	48
14.	Osječko-baranjska	22	-	22
15.	Šibensko-kninska	17	0	17
16.	Vukovarsko-srijemska	8	0	8
17.	Splitsko-dalmatinska***	-	-	-
18.	Istarska	27	9	36
19.	Dubrovačko-neretvanska	9	1	10
20.	Međimurska	11	0	11
21.	Grad Zagreb	-	-	-
Ukupno		368	45	413

* Prostorni plan Zagrebačke županije ne sadrži navedene podatke, iako je revizijom utvrđeno da postoji jedan istražni prostor, 28 eksploatacijskih polja, dva prostora na kojima se obavljala eksploatacija bez odobrenja te devet napuštenih prostora, što čini ukupno 40 prostora.

** Prostornim planom Krapinsko-zagorske županije nisu utvrđeni prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, nego je utvrđeno da je moguće formirati nova eksploatacijska polja pod uvjetom da se planiraju u prostornim planovima jedinica lokalne samouprave, uvažavajući osnovne smjernice i preporuke iz Prostornog plana Krapinsko-zagorske županije o zaštiti i očuvanju krajobraznih dijelova prostora.

*** Prostornim planovima Varaždinske i Splitsko-dalmatinske županije nisu utvrđeni prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina nego su određeni kriteriji na temelju kojih će se prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina odrediti u prostornim planovima uređenja gradova i općina na području županije.

U pojedinim slučajevima podaci o prostorima određenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u prostornom planu grada ili općine nisu usklađeni s podacima u prostornom planu županije, dok u pojedinim slučajevima podaci, koji se odnose na površinu i namjenu eksploatacijskih polja mineralnih sirovina i vrstu raspoloživih mineralnih sirovina, nisu usklađeni u evidencijama o mineralnim sirovinama i prostorno-planskim dokumentima u odnosu na stvarno stanje na eksploatacijskim poljima.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama poduzimati mjere radi usklađivanja podataka o prostorima određenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u prostornim planovima, kao i podataka o površini i namjeni eksploatacijskih polja i vrsti raspoloživih mineralnih sirovina u evidencijama o mineralnim sirovinama i prostorno-planskim dokumentima sa stvarnim stanjem na eksploatacijskim poljima.

- **Informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina**

Informacijski sustav i evidencije u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina odnose se na vođenje Registra koncesija, jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, registre te druge pomoćne evidencije koje vode tijela nadležna za gospodarenje mineralnim sirovinama.

Registar koncesija ustrojen je prema odredbama Zakona o koncesijama te ga vodi Ministarstvo financija, a poslove vođenja Registra koncesija Ministarstvo financija može povjeriti drugoj pravnoj osobi. Prema navedenom Zakonu, vođenje Registra koncesija znači prikupljanje i evidenciju podataka iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranu podataka, upravljanje bazom podataka, osiguranje dostupnosti podacima te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivi. Davatelji koncesije su zaduženi pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija. Ministarstvo financija obvezno je redovito izvješćivati davatelja koncesije o svim njegovim propuštenim radnjama i nepostupanju prema Registru koncesija, a davatelj koncesije obvezan je postupiti prema uputama te u roku sedam dana izvijestiti Ministarstvo o nastalim promjenama iz pojedinog ugovora o koncesiji. Odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13) uređuje se Registar koncesija, a naročito oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju. Davatelj koncesije dužan je popuniti i podnijeti sve odgovarajuće obrasce, koji su sastavni dio Pravilnika.

Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (Narodne novine 32/12, 67/12, 124/12, 78/13, 102/13, 24/14, 134/14 i 154/14), u okviru Uprave za makroekonomske analize, gospodarstvo, financijski sustav, europsku uniju i međunarodne financijske odnose, Sektor za gospodarstvo, Služba za koncesije i javno-privatno partnerstvo, ustrojen je Odjel za Registar koncesija, koji vodi i ažurira Registar koncesija, surađuje s davateljima koncesija, osigurava koordinaciju s Financijskom agencijom, prati i analizira prihode od naknade za koncesije i stanje duga, surađuje s nadležnim inspekcijskim službama, predlaže unaprjeđenje i poboljšanje sustava koncesija, sudjeluje u izradi i daje mišljenja na prijedloge propisa iz područja koncesija, daje prijedloge i mišljenja na odluke i ugovore o koncesijama te predlaže aktivnosti i mjere u svrhu stvaranja efikasnog sustava koncesija.

Registar koncesija je jedinstvena elektronička evidencija ugovora o koncesijama na području Republike Hrvatske čije je operativno funkcioniranje započelo u lipnju 2006. Registar koncesija je javan i sadrži podatke o nazivu i OIB davatelja koncesije i koncesionara, datumu potpisivanja/stupanja na snagu ugovora o koncesiji, roku na koji je koncesija dana, datumu isteka koncesije, vrsti koncesije, nazivu koncesije, području na kojem se koncesija obavlja, visini i/ili načinu obračuna naknade za koncesiju te podatke o nadzorima. Registar omogućuje razne vrste izvještavanja, kao što su rekapitulacija svih koncesija na području Republike Hrvatske, pregled obračunanih naknada po koncesionarima, pregled uplaćenih naknada po vrstama prihoda, pregled dugovanja po ugovorima, pregled ugovora po koncesionaru i vrsti koncesije, pregled ugovora po davatelju koncesije i koncesionaru, pregled ukupnih uplata u razdoblju, pregled ukupnih uplata u razdoblju po vrstama koncesije, pregled stanja duga po izdanim obavijestima o nepodmirenoj naknadi i pregled preplata po ugovorima.

U Registru koncesija evidentirani su svi ugovori od dana ustrojavanja, odnosno navedeni registar sadrži i ugovore kojima je istekao rok. Prema podacima Ministarstva financija, koncem 2015. bila su 9 264 aktivna ugovora, od čega se na područje rudarstva odnosi 1 219, na područje energetike - plin 74, dok se 7 971 odnosi na druge vrste koncesija. Nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji i plaćanjem naknade provodi rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva i Carinska uprava, ali su u registar upisani samo podaci o nadzoru koji je provela Carinska uprava.

Ministarstvo financija je vođenje Registra koncesija povjerilo Financijskoj agenciji koja unosi podatke za dio davatelja koncesija. Drugi davatelji podatke unose samostalno. Davatelji čije podatke unosi Financijska agencija prethodno ih dostavljaju Ministarstvu financija koje kontrolira podatke te preslike obrazaca prosljeđuje Financijskoj agenciji. Pristup podacima iz Registra koncesija imaju davatelji koncesija (unos i/ili pregled podataka), Ministarstvo financija i nadležne inspekcije (pregled svih podataka) i koncesionari (pregled podataka iz svojih ugovora).

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija i Ministarstvu poljoprivrede u Registar koncesija unositi podatke o provedenim nadzorima u vezi s naplatom naknade za koncesiju te nastaviti aktivnosti za prijenos obveze davatelja koncesija za izravni unos podataka, kako bi se izbjeglo višestruko ispunjavanje, dostavljanje i izrada preslika obrazaca o koncesijama. Predložio je omogućiti u Registru koncesija pregled (ispis) ugovora koji su istekli te u suradnji s drugim nadležnim institucijama poduzeti sve propisane i ugovorene radnje u vezi s istekom ugovora (naplata potraživanja, sanacija prostora).

Odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), propisano je da je ministarstvo nadležno za rudarstvo obvezno, u elektroničkom obliku, voditi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, bilancu stanja rezervi mineralnih sirovina Republike Hrvatske, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima i evidenciju o svim traženim istražnim prostorima te traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina. Navedeno ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave obvezni su voditi na propisanim obrascima registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina, registar utvrđenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina i popis rudarskih gospodarskih subjekata te zbirku isprava istražnih prostora mineralnih sirovina i zbirku isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina. Također, Strateškim planom Ministarstva gospodarstva 2014.-2016., planirano je ustrojavanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina te izradu odgovarajuće mrežne aplikacije, kako bi se navedeni sustav povezao s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), aktivnosti planirane Strateškim planom nisu provedene.

Od propisanih evidencija, Ministarstvo gospodarstva nije ustrojilo jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima te evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina. Registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina ne sadrži dio propisanih podataka. Propisano je da jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina treba obuhvaćati podatke o svim rudarskim gospodarskim subjektima i podatke o svim odobrenim istražnim prostorima, utvrđenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina i dodijeljenim koncesijama za eksploataciju mineralnih sirovina. Evidencija o svim rudarskim gospodarskim subjektima treba obuhvaćati podatke o rudarskim gospodarskim subjektima kojima su izdana odobrenja za istraživanje, rješenja o utvrđivanju eksploatacijskog polja i/ili rješenja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina na već utvrđenom eksploatacijskom polju, odnosno koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva ustrojiti jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina te registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina sa svim propisanim podacima, u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima. Predložio je ubrzati aktivnosti za izradu mrežne aplikacije za povezivanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama, dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva.

Pojedini uredi državne uprave u županijama ne postupaju u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima i ne vode registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekata ili ih ne vode na propisani način. Također, pojedini uredi državne uprave u županijama nisu ustrojili registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja na propisanim obrascima.

Neki uredi državne uprave u županijama vode registar istražnih prostora, registar eksploatacijskih polja i popis rudarskih gospodarskih subjekata prema prijašnjim propisima, iako su ih bili dužni uskladiti s odredbama navedenog Pravilnika, u roku šest mjeseci od njegovog stupanja na snagu, odnosno do svibnja 2014. U pojedinim slučajevima, u registar eksploatacijskih polja nisu upisana sva utvrđena eksploatacijska polja, a podaci o trajanju koncesije su pogrešno navedeni, nisu ažurirani ili se razlikuju od podataka upisanih u Registar koncesija. Za neke istražne prostore i eksploatacijska polja nisu upisane sve promjene (rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova, rješenje o brisanju rudarsko gospodarskog subjekata i upisu Republike Hrvatske kao ovlaštenika eksploatacijskog polja, prekid istraživanja s razlozima prekida), zbog čega iz registra nije jasno vidljiv slijed promjena koji se događao s određenim istražnim prostorom ili eksploatacijskim poljem, odnosno nije vidljivo pravo stanje pojedinih istražnih prostora i eksploatacijskih polja. U zbirke isprava eksploatacijskih polja mineralnih sirovina nisu pohranjeni svi podaci bitni za svako eksploatacijsko polje. Primjerice, nisu pohranjeni svi zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, rješenja o odobrenju istražnih prostora i eksploatacijskih polja, rješenja o potvrdi i ovjeri količine i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, svi podaci o obračunu i naplati fiksnog, odnosno varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, kao i podaci o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te drugi dokumenti i podaci.

Dokumentacija u omotima iz zbirki isprava dijelom nije odložena kronološkim redom, omoti u nekim slučajevima ne sadrže popis spisa odloženih u omot, a dokumentacija odložena u omote dijelom ne sadrži cjelovite podatke o obračunu i naplati naknade za mineralne sirovine ni podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina. Zbog navedenog, nije osigurana dokumentacija o tijeku financijskih i drugih aktivnosti u vezi s obavljanjem poslova iz područja rudarstva.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama ustrojiti i voditi evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Pojedini uredi državne uprave u županijama ne prikupljaju ažurno podatke za unos u Registar koncesija, ne obavljaju redovito nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju rudarski gospodarski subjekti, a propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija, koji se odnose na upis ugovora o koncesiji, evidentiranje promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela naknada za mineralne sirovine te upis podataka o izvanrednom prestanku ugovora o koncesiji, o stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima i prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine, ne dostavljaju se Ministarstvu financija pravodobno niti redovito. Zbog navedenog, nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o obvezama rudarskih gospodarskih subjekata za naknade za mineralne sirovine, plaćanju naknade i potraživanjima za nenaplaćene naknade.

Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o registru koncesija, kojima je propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za mineralne sirovine, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije te popuniti i podnijeti Ministarstvu financija sve odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

Državni ured za reviziju je, radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija, uredima državne uprave u županijama naložio redovito pratiti plaćanje naknada za mineralne sirovine i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

- Dodjela koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

Prema odredbama Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su prije isteka tekuće kalendarske godine izraditi godišnji plan davanja koncesija iz svoje nadležnosti za iduću kalendarsku godinu, na standardnom obrascu koji objavljuje ministarstvo nadležno za financije. Godišnji plan sadrži planirani broj koncesija, vrste i predmete koncesija, rokove na koje se planiraju dati, pravnu osnovu, procijenjenu godišnju naknadu te popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak te s obrazloženjem neplaniranja novih koncesija. Također, davatelj koncesije obvezan je dostaviti ministarstvu nadležnom za financije srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija iz svoje nadležnosti, s jasno iskazanim procijenjenim ekonomskim učincima budućih ugovora o koncesijama. Srednjoročni plan sadrži gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi i djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirane prihode i rashode te ocjenu očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija, a može sadržavati i druge podatke značajne za provedbu učinkovite politike koncesija.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo financija prikuplja godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija, vodi evidenciju o zaprimljenim planovima te šalje požurnice davateljima koncesija koji planove nisu dostavili. U godišnjem izvješću o provedenoj politici koncesija za 2013., Ministarstvo financija usporedilo je podatke iz planova davanja koncesija s brojem zaključenih ugovora te izradio analizu, dok za 2014. i 2015. navedeno nije učinjeno. Ministarstvo financija koristi podatke o očekivanim prihodima od koncesija koje davatelji koncesija navode u planovima, u svrhu projekcije državnog proračuna za sljedeću godinu.

Ministarstvo gospodarstva sastavilo je godišnje i srednjoročne planove davanja koncesija te ih dostavilo Ministarstvu financija. Za 2013. planirano je ukupno 37 koncesija, za 2014. ukupno 24, za 2015. ukupno jedanaest te za 2016. ukupno 27 koncesija. Godišnji planovi sadrže vrstu koncesije, zakonsku osnovu davanja koncesije (Zakon o rudarstvu), Gospodarski razvojni plan sektora (Strategija) te vrijeme davanja koncesije (do 40 godina). Planovi ne sadrže podatak o ugovorima o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje nove koncesije te ne sadrže podatak o očekivanim godišnjim prihodima od naknada za koncesije.

Za 2014.-2017. planirano je ukupno 95 koncesija, za 2015.-2018. ukupno 18 te za 2016.-2019. ukupno 27 koncesija. Planirane koncesije odnose se na započete postupke dodjele. Godišnjim planovima za 2015. i 2016. te srednjoročnim planovima davanja koncesija Ministarstva gospodarstva za 2015.-2018. i 2016.-2019., nisu planirana javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu, koje provodi Agencija za ugljikovodike (dalje u tekstu: Agencija).

Državni ured za reviziju je mišljenja da nije postignuta svrha zbog koje se planovi donose, s obzirom na to da sadrže koncesije za koje je postupak dodjele već započeo (a ne buduće), a prihodi i druge ekonomske koristi nisu utvrđeni.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva izraditi godišnji plan davanja koncesija na način propisan odredbama Zakona o koncesijama. Predložio je u suradnji s Agencijom, koja provodi javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu, planirati provedbu navedenih javnih nadmetanja u okviru Ministarstva gospodarstva, s procijenjenim očekivanim ekonomskim učincima davanja koncesije te ih uključiti u godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija. Predložio je Ministarstvu financija u godišnjem izvješću o provedenoj politici koncesija za svaku godinu usporediti podatke iz planova davanja koncesija s brojem zaključenih ugovora te izraditi analizu.

Ministarstvo poljoprivrede sastavilo je godišnje i srednjoročne planove davanja koncesija te ih dostavilo Ministarstvu financija. U 2013. Ministarstvo poljoprivrede nije planiralo koncesije za eksploataciju šljunka i pijeska, dok je za 2014. i 2015. planiran po jedan postupak davanja koncesije za eksploataciju šljunka i pijeska iz obnovljivih ležišta u području značajnom za vodni režim. Planovima je određeno da se koncesija dodjeljuje na temelju Zakona o vodama i Strategije upravljanja vodama (Narodne novine 91/08), a vrijeme davanja koncesije i njezino trajanje će biti poznato nakon što Ministarstvo zaštite okoliša i prirode donese rješenje o utjecaju zahvata na ekološku mrežu, kojim određuje količine šljunka i pijeska koje se mogu dati u koncesiju, potencijalne lokacije i rok koncesije.

Većina ureda državne uprave u županijama od 2013. do 2015. nije redovito dostavljala Ministarstvu financija godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija. U pojedinim slučajevima podaci u dostavljenim planovima nisu usklađeni, a pojedini planovi ne sadrže sve elemente propisane odredbama Zakona o koncesijama. Neki uredi državne uprave u županijama u planovima navode različiti broj planiranih koncesija te različite iznose procijenjenih prihoda od naknada za koncesije za ista razdoblja, dok neki planovi ne sadrže broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije te procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, postupak davanja koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi tijelo nadležno za rudarstvo, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku, koji se sastoji od četiri faze:

- a) postupak radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju
- b) postupak radi davanja odobrenja za istraživanje
- c) postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja
- d) postupak radi davanja koncesije za eksploataciju.

Postupak radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju započinje na način da tijelo nadležno za rudarstvo donosi odluku i raspisuje javno nadmetanje, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem rezervi mineralnih sirovina na nekom prostoru i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili na prijedlog rudarskog gospodarskog subjekta.

Tijelo nadležno za rudarstvo, prije raspisivanja javnog nadmetanja, obvezno obavlja pripreme radnje, kao što su imenovanje stručnog povjerenstva, izrada dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje granica istražnog prostora, vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir. Prva faza postupka završava odlukom o odabiru ili poništenjem postupka tijela nadležnog za rudarstvo. Zakonom o rudarstvu propisano je što ponuda za javno nadmetanje mora sadržavati te kriteriji za odabir.

U roku deset dana od dana izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, u postupku radi davanja odobrenja za istraživanje, tijelo nadležno za rudarstvo donosi rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina. Odabrani ponuditelj dužan je, prije donošenja rješenja, imenovati odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, podmiriti troškove javnog nadmetanja i dostaviti jamstvo za troškove sanacije istražnog prostora. Također, dužan je prije početka izvođenja radova, dobiti od vlasnika/posjednika zemljišnih čestica pisano dopuštenje za izvođenje rudarskih radova. Istraživanje mineralnih sirovina provodi se radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina za čiju eksploataciju se daje koncesija. Odgovorni voditelj izvođenja rudarskih radova dužan je svakih šest mjeseci, tijelu nadležnom za rudarstvo, podnositi izvješća o obavljenim rudarskim radovima.

Nakon završetka istražnih radova, tijelo nadležno za rudarstvo pokreće postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja, po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Ako je Republika Hrvatska vlasnik zemljišnih čestica za koje se pokreće postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja, obavijest o pokretanju postupka dostavlja se tijelu nadležnom za upravljanje državnom imovinom. Kada prestanu prava ovlaštenika, eksploatacijsko polje ostaje kao eksploatacijsko polje sve dok se ne iscrpe rezerve mineralnih sirovina te tijelo nadležno za rudarstvo može raspisati novo javno nadmetanje.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja, provodi se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i zaključenje ugovora o koncesiji. Koncesiju daje tijelo nadležno za rudarstvo na zahtjev rudarskog gospodarskog subjekta, a iznimno, ako je na eksploatacijskom polju ishođena koncesija, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, koncesiju dodjeljuje tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti na temelju javnog nadmetanja. Zahtjev podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja, koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve te utvrđeno eksploatacijsko polje. Također, dužan je prije zaključenja ugovora imenovati odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova i dostaviti jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja. Ugovor o koncesiji se može zaključiti na rok do 40 godina.

Koncesija na zahtjev predviđena je i Zakonom o koncesijama, prema kojem se koncesija, iznimno, može dati neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta kada je to gospodarskom subjektu, koji je već potpisao ugovor o koncesiji za istraživanje mineralnih sirovina, nužno radi zaključenja ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. Mogućnost davanja koncesije na zahtjev mora biti predviđena dokumentacijom za nadmetanje i studijom opravdanosti, kao i ugovorom o koncesiji. Koncesija na zahtjev ne smije se dati s namjerom neopravdanog izbjegavanja primjene postupka određenog Zakonom o koncesijama.

Također, ukoliko tijelo nadležno za rudarstvo ocijeni da je na ranije utvrđenom eksploatacijskom polju potrebno obaviti dodatne istražne radove po službenoj dužnosti (ako je pravo izvođenja radova prestalo ili su nezakonito izvođeni rudarski radovi, potrebno je iznova utvrditi prostiranje, količinu i kakvoću rezervi te uvjete eksploatacije), može pokrenuti javno nadmetanje za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za dodatno istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije.

Ministarstvo gospodarstva, Sektor za rudarstvo je u 2013., 2014. i 2015. provodio postupke davanja koncesija iz svoje nadležnosti, prema odredbama Zakona o rudarstvu. Ministarstvo gospodarstva je, od početka 2013. do konca 2015., provelo ukupno 124 postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje, odnosno eksploataciju mineralnih sirovina. Od navedena 124 postupka, stručno povjerenstvo za odabir najpovoljnijeg ponuditelja je odbacilo deset prijedloga za raspisivanje javnog nadmetanja.

Revizijom je utvrđeno da se većina postupaka javnih nadmetanja za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina i koncesije za eksploataciju te za dodatna istraživanja mineralnih sirovina na utvrđenom eksploatacijskom polju, provodi na prijedlog zainteresiranih rudarskih gospodarskih subjekata, koji su izradili prijedlog za raspisivanje javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralne sirovine u određenom istražnom prostoru, na temelju odredbi članka 24. Zakona o rudarstvu te priložili propisanu dokumentaciju. Pregledana dokumentacija ne sadrži podatke o načinu na koji je zainteresirani rudarski gospodarski subjekt došao do podataka da na određenom području može provesti istraživanje kako bi utvrdio postojanje mineralne sirovine.

Nakon analize dokumentacije, stručno povjerenstvo za odabir najpovoljnijeg ponuditelja (kojeg čine zaposlenici Sektora za rudarstvo Ministarstva gospodarstva) objavilo je u Elektroničkom oglasniku javne nabave obavijest o provođenju javnog nadmetanja te dokumentaciju za nadmetanje, koja sadrži posebne uvjete, ograničenja, očitovanja i suglasnosti, upute podnositeljima ponude, studiju opravdanosti javnog nadmetanja i obrazac ponude. Utvrđeno je da je u pregledanim postupcima javnih nadmetanja dostavljena jedna ponuda, odnosno ponuda rudarskog gospodarskog subjekta koji je dostavio prijedlog za raspisivanje javnog nadmetanja. Nakon prihvaćanja ponuda, stručno povjerenstvo je donosilo zaključke kojima je predložilo Ministarstvu gospodarstva donošenje odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja te rješenje o odobrenju istraživanja.

Odredbama Zakona o rudarstvu nije propisana obveza izrade studije opravdanosti za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, dok Zakon o koncesijama propisuje da je, osim imenovanja stručnog povjerenstva za koncesiju, procjene vrijednosti koncesije i izrade dokumentacije za nadmetanje, potrebno izraditi i studiju opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije. Propisan je sadržaj studije, koja osobito mora sadržavati operativni sažetak, opći dio, tehničku, financijsku, ekonomsku i pravnu analizu, prema potrebi analizu utjecaja na okoliš, kulturna dobra i zdravlje te pripadajuće priloge, zaključke i preporuke. Zakonom o koncesijama je propisano da, iznimno, studija opravdanosti davanja koncesije može sadržavati samo dio navedenih elemenata, ovisno o procjeni davatelja koncesije i u skladu s odredbama posebnog zakona, s time da obvezno mora sadržavati vrstu i predmet koncesije, procijenjenu vrijednost ugovora o koncesiji, predložene minimalne uvjete sposobnosti gospodarskog subjekta, rok na koji se daje koncesija te sve druge podatke nužne za izradu dokumentacije za nadmetanje. Revizijom je utvrđeno da je Ministarstvo gospodarstva, prije objave javnih nadmetanja, izrađivalo studije opravdanosti davanja koncesije, na temelju Zakona o koncesijama. Izrađene studije sadrže općenite podatke, primjenjive na većinu koncesija koje bi se mogle dati i za eksploataciju mineralnih sirovina.

Za provođenje javnih nadmetanja, kriteriji za odabir najpovoljnije ponude utvrđeni su odredbama Zakona o rudarstvu, prema kojima se primjenjuje kriterij ekonomski najpovoljnije ponude, a ocjenjuje se stručna utemeljenost predviđenog programa ukupnih istražnih radova po vrsti i opsegu s troškovnikom te detaljan plan radova koji će biti izvedeni u prvoj godini istraživanja, visina ponuđene naknade za koncesiju, rok do kada se namjerava obaviti istraživanje, rok i plan sanacije istražnog prostora, rok do kada se namjerava započeti s eksploatacijom, visina novčanih sredstava za izvođenje rudarskih radova te stručna osposobljenost i financijska sposobnost podnositelja ponude za izvođenje rudarskih radova.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo gospodarstva nema opća pravila (procedure) za sastavljanje natječajne dokumentacije. Natječajnom dokumentacijom su najčešće utvrđivani dokazi za stručnu i financijsku sposobnost i visinu novčanih sredstava za izvođenje rudarskih radova, ali se pojedinim dokazima ne može potvrditi zadovoljavanje propisanih uvjeta/kriterija. Osim toga, utvrđeno je da će se odabir ekonomski najpovoljnije ponude provesti bodovanjem, ali nisu određena pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar kriterija. Zbog navedenog, u provedenim postupcima nije vidljivo na koji način su bodovi dodijeljeni, a u slučaju da je bilo više ponuda, objektivno ocjenjivanje i izbor najpovoljnije ponude ne bi bilo moguće provesti.

U pojedinim postupcima, iako ponuditelji nisu zadovoljili propisane uvjete/kriterije (nisu dokazali sposobnost), donesene su odluke o odabiru. Do konca 2015. ni jedan postupak dodjele koncesija započet po Zakonu o rudarstvu iz 2013. nije završen, odnosno nisu završene sve propisane faze. Međutim, prema zakonskim odredbama pravna osoba kojoj je dodijeljeno istražno polje u slučaju da istraživanje provede po uvjetima iz rješenja i potvrdi postojanje rezervi, uz zadovoljavanje određene procedure, zaključit će ugovor o koncesiji, pa proizlazi da će podnositelj prijedloga pravo na koncesiju najčešće i ostvariti, čime se djelomično gubi svrha provođenja natječaja. Postojeći sustav dodjele koncesija nije povoljan za koncesionare (gospodarstvo), jer ne postoje javni podaci o prostorima na kojim se s određenom sigurnošću može dokazati postojanje mineralne sirovine, a razdoblje istraživanja u kojemu koncesionar ima ulaganja i ne ostvaruje prihod traje do tri godine.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva donijeti pisane procedure za sastavljanje natječajne dokumentacije kako bi se izbjeglo različito postupanje i omogućilo provođenje odredbi Zakona o rudarstvu. U procedurama, između ostalog, treba utvrditi dokaze (isprave) za ispunjavanje propisanih uvjeta/kriterija te pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar određenog kriterija kako bi način dodjele bodova bio jasan ponuditeljima i omogućio kvalitetnu pripremu dokumentacije za nadmetanje. U zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda, potrebno je detaljno obrazložiti izračun bodova za pojedinog ponuditelja.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi sustav dodjele koncesija trebalo izmijeniti na način da se ulaganjem u istraživanje utvrde rezerve mineralnih sirovina i tako stvore uvjeti za dodjelu koncesija na temelju natječaja koji bi započeo na inicijativu davatelja koncesije (Republike Hrvatske) i omogućiti da se na natječaj jave svi zainteresirani subjekti, čime bi upravljanje i raspolaganje mineralnim sirovinama i prihodima od koncesija bilo učinkovitije.

Postupci davanja koncesija za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, do srpnja 2013. kada je donesen Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, provodili su se na temelju odredbi Zakona o rudarstvu iz 2009. i 2013., na način propisan za sve mineralne sirovine. Prema odredbama Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, stupanje na snagu navedenog Zakona nema utjecaja na stečena prava i obveze iz izdanih odobrenja za istraživanje, izdanih odobrenja za eksploatacijska polja i izdanih koncesija za eksploataciju koja su stečena u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu iz 2009.

Prema Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, davanje koncesije za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika provodi se u jednom javnom nadmetanju u jedinstvenom postupku, koji uređuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom. Investitoru kojem je izdana dozvola bit će, u slučaju proglašenja komercijalnog otkrića i uz uvjet da uredno izvršava sve obveze iz ugovora, bez provođenja bilo kakvih daljnjih postupaka, na temelju dodatka ugovoru, dodijeljena koncesija. Koncesija čini neodvojiv sastavni dio dozvole, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve ugljikovodika, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom, izradi i provjeri rudarski projekt te da investitor ispunjava druge propisane uvjete. Vlada Republike Hrvatske raspisuje javno nadmetanje ako utvrdi potrebu za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi ugljikovodika na nekom prostoru ili na prijedlog Ministarstva gospodarstva.

U 2014. provedena su dva javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i na kopnu, na temelju Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Vlada Republike Hrvatske donijela je odluke o izdavanju dozvola za deset istražnih prostora na Jadranu i šest istražnih prostora na kopnu. Navedenim Odlukama je određeno da će se ugovori zaključiti s odabranim ponuditeljima (ovlaštenicima dozvole) nakon završetka strateških procjena utjecaja na okoliš te izrade Okvirnog plana i programa. Ministar gospodarstva i pregovarački tim su ovlašteni, u ime Vlade Republike Hrvatske, voditi pregovore s ovlaštenikom dozvole te, nakon završetka pregovora, dostaviti na suglasnost Vladi Republike Hrvatske nacrt ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika. Odlukama o postupku provedbe javnog nadmetanja za izdavanje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i na kopnu određeno je da će se ugovori s odabranim ponuditeljima zaključiti nakon uspješnih pregovora, u roku ne dužem od tri mjeseca od dana izdavanja dozvole. Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2015. na prijedlog stručnog povjerenstva, donijela odluke o ukidanju sedam dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu, pozivajući se na navedenu odluku, kojom je propisano da će se ukinuti prethodno izdane dozvole odabranom ponuditelju, ako ne pristupi pregovorima ili zaključenju ugovora, a drugi ponuditelji ne zadovoljavaju kriterije ili ne postoje.

Stručno povjerenstvo je u rujnu 2015. usvojilo prijedlog odluke o provedbi drugog javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu. U vrijeme obavljanja revizije (srpanj 2016.), Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o davanju suglasnosti na šest ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika te su potpisani ugovori s ovlaštenicima dozvola. Do dana obavljanja revizije, drugo javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu nije provedeno.

Revizijom je utvrđeno da se poslovi koje obavlja Ministarstvo gospodarstva i Agencija preklapaju te nije u cijelosti jasna uloga Ministarstva gospodarstva u provedbi postupaka javnih nadmetanja na novim istražnim poljima. Naime, Ministarstvo gospodarstva je obavilo većinom operativne poslove za Agenciju u vezi s provedena dva javna nadmetanja. Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika propisano je da Ministarstvo gospodarstva može, i nadležno je, prije raspisivanja javnog nadmetanja u suradnji s Agencijom organizirati prezentacije radi upoznavanja potencijalnih investitora s ugljikovodičnim potencijalima određenih područja Republike Hrvatske, a Agencija sudjeluje u pripremi i organizaciji prezentacija. Međutim, utvrđeno je da je Agencija izradila prezentaciju koja je objavljena na mrežnim stranicama Agencije. Jedna od zadaća Agencije, utvrđenih godišnjim programom rada Agencije, su prezentacije potencijalnim investitorima za što Agencija ima osigurana sredstva u svom proračunu (koriste se u promidžbi, na konferencijama, kongresima i forumima).

Nadalje, nadležnost i obveza Ministarstva gospodarstva je predložiti visinu naknade za pridobivene ugljikovodike, pratiti stanje rezervi, provoditi jedinstveni postupak za izdavanje dozvole i zaključenje ugovora, objaviti javno nadmetanje, investitora pisano upozoriti o povredi propisa i postupanja suprotno propisima, odnosno nepridržavanja uvjeta iz izdane dozvole i ugovora. Nadležnost i obveza Agencije je davati prijedloge Ministarstvu gospodarstva za donošenje odluke o provođenju javnog nadmetanja, sudjelovati u jedinstvenom postupku, provoditi tehničku, stručnu i financijsku evaluaciju ponuda kao podrška Stručnom povjerenstvu, komunicirati sa zainteresiranim investitorima i odgovarati na upite, utvrditi troškove istraživanja ugljikovodika i ishoda tehničke dokumentacije, izraditi stratešku procjenu utjecaja na okoliš, pratiti trendove i međunarodne standarde u istraživanju i eksploataciji, surađivati s nadležnim državnim tijelima u provedbi nadzora te je ovlaštena u svako doba za vrijeme trajanja dozvole i ugovora zatražiti bilo koje podatke i/ili informacije od investitora u vezi s ispunjenjem obveza, a investitor je iste dužan dostaviti Ministarstvu gospodarstva. Prema Programu rada Agencije za 2015., osnovna zadaća Agencije, zbog koje je osnovana, je definiranje istražnih radnji pri istraživanju ugljikovodika u skladu s najboljim svjetskim praksama, određivanje pravila i uvjeta za uspostavu istražnog i eksploatacijskog polja i tijekom eksploatacije, sudjelovanje u javnim nadmetanjima te praćenje izvršenja svih ugovornih obveza investitora u skladu s najvišim ekološkim standardima.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva uspostaviti kvalitetniju suradnju s Agencijom te zatražiti od Agencije dostavu svih izvješća, odnosno informacija o aktivnostima koje je Agencija provela u vezi s javnim nadmetanjima za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, odnosno koja planira provesti, ažurno informirati Ministarstvo gospodarstva, kako bi bilo uključeno u sve aktivnosti te pravodobno moglo dostaviti informacije i evidencije kojima raspolaže o eksploatacijskim poljima, istražnim prostorima i rezervama te davati mišljenja na prijedloge Agencije, s obzirom na to da je Ministarstvo gospodarstva državno tijelo koje ima najviše podataka i saznanja o gospodarenju mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske u prethodnim godinama. Navedeno se posebice odnosi na buduću suradnju u vezi s vrlo značajnim ugovorima o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na kopnu koje je zaključila Republika Hrvatska. Također, s obzirom na to da su oba tijela nadležna za nadzor investitora u izvršavanju obveza iz zaključenih ugovora te praćenje naplate naknade, potrebno je jasnije i detaljnije odrediti procedure pri kontroli izvršenja ugovora.

Postupak dodjele koncesije za eksploataciju pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta provodi Ministarstvo poljoprivrede. Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva poljoprivrede (Narodne novine 80/13, 16/14, 50/14, 46/15, 63/15 i 62/16), Uprava vodnoga gospodarstva, Sektor voda, vodnog dobra, vodne politike i međunarodne suradnje, Služba zaštite od štetnog djelovanja voda, vodnog dobra, navodnjavanja i melioracijske odvodnje, Odjel zaštite od štetnog djelovanja voda, između ostalog, provodi postupke davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda za navodnjavanje i eksploataciju pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta u području značajnom za vodni režim, vodi evidenciju o zasnovanim pravima najma, zakupa, služnosti i građenja na javnom vodnom dobru, izrađuje stručne podloge, mišljenja i izvješća te obavlja druge poslove.

Odredbama Zakona o vodama iz prosinca 2009. bila je zabranjena eksploatacija pijeska i šljunka iz neobnovljivih i obnovljivih ležišta u području značajnom za održavanje vodnog režima, zbog čega od 2010. do svibnja 2013. Ministarstvo poljoprivrede nije provodilo postupke dodjele koncesija. Pijesak i šljunak iskopan tijekom građenja vodnih građevina, vodnih putova i održavanja vodotoka bilo je dopušteno razmještati samo unutar vodotoka ili kanala, bez vađenja na obale, uz nadzor vodopravne inspekcije. Višak se mogao prodati na slobodnom tržištu putem javnog nadmetanja, na temelju pojedinačnih odluka Vlade Republike Hrvatske te je bio prihod državnog proračuna. Ugovori o koncesiji zaključeni prije donošenja navedenog Zakona, ostali su važiti do isteka roka na koji su bili zaključeni.

Izmjenama i dopunama Zakona o vodama iz svibnja 2013., nakon usklađivanja propisa s direktivama Europske unije, dozvoljena je eksploatacija pijeska i šljunka vađenjem iz obnovljivih ležišta u vodotocima i drugim tijelima površinskih voda, putem ugovora o koncesiji, ako bitno ne mijenja prirodne procese te služi održavanju voda i vodnih putova na unutarnjim vodama. Za provedbu navedenih zahvata propisano je provođenje odgovarajućih procjena utjecaja na okoliš, odnosno ocjena prihvatljivosti na ekološku mrežu, prema posebnim propisima.

Ministarstvo poljoprivrede je u 2013. započelo pripreme radnje za dodjelu koncesija za eksploataciju pijeska i šljunka. Zainteresirana trgovačka društva dostavila su zahtjeve za pokretanjem postupaka dodjele koncesije za 31 lokaciju, od čega na rijeci Savi 13, Dravi deset te na Kupi i Uni po četiri lokacije. Zahtjeve je Ministarstvo poljoprivrede prosljedilo pravnoj osobi za upravljanje vodama Hrvatske vode, koje je izradilo geodetske snimke te se očitovalo o mogućim lokacijama i procijenjenim količinama za eksploataciju. U 2014. provedene su procjene utjecaja na okoliš, odnosno ocjene prihvatljivosti zahvata na ekološku mrežu. Hrvatske vode su propustile rok za nadopunu studije za rijeku Savu, što je usporilo postupak dodjele koncesije, ali je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode uvažilo obrazloženje kašnjenja te u siječnju 2015. nastavilo postupak.

Nakon provedene rasprave za zahvat na rijeci Uni u 2014. i na rijeci Kupi u 2015., Sisačko-moslavačka županija donijela je rješenja prema kojima eksploatacija nije prihvatljiva za okoliš te je odbila zahtjev za provedbu zahvata. U svibnju 2015. je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode donijelo rješenje kojim je zahvat na rijeci Savi ocijenjen kao prihvatljiv za ekološku mrežu na sedam lokacija, a u siječnju 2016. za rijeku Dravu na pet lokacija, uz primjenu zakonom propisanih i rješenjima utvrđenih mjera ublažavanja negativnih utjecaja zahvata na okoliš. Za pripremu i izradu dokumentacije (studije), za rijeke Savu, Kupu i Unu, Hrvatske vode su utrošile 1.329.074,60 kn, a za rijeku Dravu 737.781,50 kn.

Od 2013. do 2015. proveden je jedan postupak davanja koncesije, na zahtjev Agencije za vodne putove, radi tehničkog održavanja vodnog puta u akvatoriju bazenske luke Osijek. Javno nadmetanje započelo je u travnju 2015., a kriterij za odabir bio je najviši ponuđeni iznos jednokratne naknade. Ponude su dostavile dvije zajednice ponuditelja, a odabrana je ponuda s većim iznosom naknade. Zajednica ponuditelja, čija ponuda nije odabrana, tijekom provedbe postupka je tri puta dostavila žalbu Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave. Na temelju prve i druge žalbe, navedena Komisija je rješenjima poništila odluke o davanju koncesije i vratila predmet Ministarstvu poljoprivrede na ponovno postupanje. Ministarstvo poljoprivrede je nakon ponovljenog postupka pregleda i ocjene ponuda (zatraženih pojašnjenja/upotpunjavanja ponuda) donijelo odluke o davanju koncesije istoj zajednici ponuditelja. Treću žalbu je navedena Komisija odbacila te je u travnju 2016. zaključen ugovor o koncesiji za gospodarsko korištenje voda, za eksploataciju pijeska iz obnovljivih ležišta na području akvatorija bazenske luke Osijek.

Iz navedenog je vidljivo da se eksploatacija pijeska i šljunka, u gospodarskom smislu, u Republici Hrvatskoj ne provodi. Provedeni postupak dodjele koncesija odnosi se na uklanjanje viška riječnog nanosa u svrhu održavanja vodnog režima i plovnosti rijeke, odnosno kako bi se omogućilo uplovljavanje brodova u luku i obavljanje lučkih djelatnosti. Postupci dodjele koncesija traju dugo, jer je potrebno ishođenje brojne dokumentacije koja prethodi dodjeli koncesije, u što je uključeno više državnih, regionalnih i lokalnih tijela. Nakon izrađenih studija, od ukupno 31 lokacije, prihvatljivima su određeni zahvati na 12 lokacija.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu poljoprivrede uspostaviti bolju suradnju državnih, regionalnih i lokalnih tijela koja sudjeluju u pripremnim radnjama postupka dodjele koncesija za eksploataciju pijeska i šljunka te učinkovitije planiranje davanja koncesija, kako bi se postupak dodjele koncesija proveo u što kraćem vremenu i sa što manje troškova. Predložio je, u suradnji s drugim nadležnim stručnim tijelima, napraviti procjene i analize ukupnih količina pijeska i šljunka kojima trenutno raspolaže Republika Hrvatska te, u skladu s time, mogućnost njihova eksploatiranja i utjecaja eksploatacije na okoliš, kako bi se utvrdilo postoje li osnove za dodjelu koncesija.

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), uredi državne uprave u županijama donijeli su unutarnje akte, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. U skladu sa spomenutim aktima, poslovi iz područja rudarstva obavljaju se u službama za gospodarstvo. Obavljaju ih zaposlenici koji obavljaju i druge poslove iz djelokruga ureda državne uprave, a odnose se na područje poljoprivrede, šumarstva, pomorskog dobra, obrta, ugostiteljstva, turizma, prometa, trgovine te obnove i stambenog zbrinjavanja. Uredi državne uprave u županijama osigurali su odgovarajuću tehničku podršku za učinkovito obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Postupak dodjele koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama te podzakonskim propisima o rudarstvu te uredi državne uprave u županijama nisu donosili unutarnje procedure o dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Uredi državne uprave u županijama bili su obvezni odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, zamijeniti rješenjima o davanju koncesije, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te u roku dvije godine od stupanja Zakona o rudarstvu na snagu, odnosno do svibnja 2015., provesti postupke usklađenja sa Zakonom, radi zaključivanja ugovora o koncesiji s rudarskim gospodarskim subjektima.

- **Naknade za koncesiju i naplata potraživanja**

Način utvrđivanja, visina i omjer raspodjele naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina propisani su odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih i Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14), dok je naknada za eksploataciju mineralnih sirovina iz obnovljivih izvora utvrđena Uredbom o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (Narodne novine 89/10, 46/12, 51/13 i 120/14).

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da naknadu za mineralne sirovine plaćaju koncesionari, a ministarstvo nadležno za rudarstvo dužno je redovito pratiti plaćanje naknade za koncesiju te obavljati nadzor nad naplatom. Naknada se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela.

Podaci o naknadama za koncesije vode se u Registru koncesija (zaduženja, uplate i potraživanja). Podaci o uplatama vode se kumulativno odnosno u ukupnom iznosu od dana ustrojavanja do vremena uvida u Registar koncesija, a obveze se zatvaraju tako da se najprije podmiri zaostali dug po redosljedu dospijea (u godini mogu se podmiriti obveze iz prethodnih) te se podaci o prihodima za određenu godinu svakom novom uplatom mijenjaju i ne mogu se pouzdano utvrditi. Prema obrazloženju Ministarstva financija, Registar koncesija služi za praćenje podmirivanja obveza po koncesionaru odnosno koncesiji i nije ustrojen kao izvještajni sustav.

U tablici u nastavku, daju se podaci o broju i površini eksploatacijskih polja te uplaćenju fiksnog naknade za zauzetu površinu i varijabilnoj naknadi za otkopan/pridobivenu količinu, od 2013. do 2015., prema Godišnjim izvješćima Ministarstva gospodarstva o ostvarenim prihodima od naknade za koncesije za istraživanje i eksploataciju neenergetskih mineralnih sirovina, koja su dostavljena Ministarstvu financija.

Tablica broj 2

Broj i površina eksploatacijskih polja te uplaćeni fiksni i varijabilni dio naknade za koncesije neenergetskih mineralnih sirovina od 2013. do 2015.

Redni broj	Godina	Broj eksploatacijskih polja	Površina u ha	Uplaćena naknada u kn	
				Fiksni dio	Varijabilni dio
	1	2	3	4	5
1.	2013.	194	11 382,213	3.367.918,00	9.355.465,00
2.	2014.	192	11 399,993	4.409.732,00	11.881.207,00
3.	2015.	160	10 941,820	5.359.479,00	8.032.283,00
Ukupno				13.137.129,00	29.268.955,00
Sveukupno				42.406.084,00*	

* U naknadu u iznosu 42.406.084,00 kn uključena je i naknada za eksploataciju morske soli u iznosu 212.289,00 kn, za koju se ne utvrđuju eksploatacijska polja.

Fiksni dio naknade se od 2013. do 2015. povećavao, a varijabilni dio se u 2015. smanjio u odnosu na 2013. za 1.323.182,00 kn ili 14,1 %, a u odnosu na 2014. za 3.848.924,00 kn ili 32,4 %. Fiksni dio je naknada za površinu eksploatacijskog polja, a varijabilni naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine.

Fiksni dio naknade ovisi o površini eksploatacijskog polja. Za geotermalne i mineralne vode kreće se od 100,00 kn/ha do 400,00 kn/ha, a za druge mineralne sirovine od 800,00 kn/ha do 1.200,00 kn/ha. Za soli i solne vode fiksna naknada se ne plaća, kao i za površinu odobrenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina koja nije predviđena važećom prostorno-planskom dokumentacijom jedinica područne (regionalne) samouprave i/ili jedinica lokalne samouprave. Fiksni dio naknade obračunava se godišnje, prihod je državnog proračuna kada se eksploatacijsko polje nalazi u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, a u drugim slučajevima u cijelosti se ustupa jedinici lokalne samouprave na čijem se području nalazi. Fiksni dio naknade davatelj koncesije zadužuje u Registru koncesija za cijelo razdoblje trajanja koncesije.

Minimalni varijabilni dio naknade za geotermalne i mineralne vode, soli i solne vode je 3,0 %, a za sve druge 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Varijabilni dio naknade dijeli se između državnog proračuna (50,0 %), jedinica područne (regionalne) samouprave (20,0 %) i jedinica lokalne samouprave (30,0 %), osim kada se eksploatacijsko polje nalazi u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske tada je u cijelosti prihod državnog proračuna. Također, naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna ustupa se 50,0 % gradu, odnosno općini, a 50,0 % županiji na području koje se obavlja eksploatacija. Varijabilni dio naknade je umnožak otkopane/pridobivene količine, tržišne vrijednosti i stope ostvarene na natječaju. Rudarski gospodarski subjekti/koncesionari dostavljaju podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti u izvještaju o eksploataciji mineralne sirovine (dalje u tekstu: Izvještaj) Ministarstvu gospodarstva. Koncesionar podatke u Izvještaj unosi iz svojih evidencija (zapisnici o miniranju, otpremnice, izdatnice).

Propisima iz područja rudarstva nije pobliže određeno što predstavlja tržišnu vrijednost, osim što je Uredbom o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina utvrđeno da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine (dalje u tekstu: Elaborat) na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Elaborat izrađuju ovlaštene pravne osobe (prema uvjetima iz propisa o rudarstvu) u postupku dodjele koncesije te svakih pet godina radi potvrde stanja rezervi. Elaborat naručuje i plaća koncesionar i daje ga na provjeru davatelju koncesije. Za protupravnu eksploataciju naknada se naplaćuje prema odredbama Uredbe o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralnih sirovina (Narodne novine 90/14), kojima su utvrđene tržišne vrijednosti prema vrstama mineralne sirovine i zonama (područjima) na kojima se eksploatacija obavlja. Drugih javnih podataka o tržišnim vrijednostima krutih mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske nema, niti Ministarstvo gospodarstva podatke o tržišnim vrijednostima prikuplja i obrađuje.

U dostavljenim Izvještajima, koncesionari su najčešće pod tržišnom vrijednosti iskazivali vrijednosti jednake onima iz Elaborata, koje su, u većini slučajeva, manje od tržišnih vrijednosti utvrđenih Uredbom o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralnih sirovina. U Izvještajima, obračun naknade za krute mineralne sirovine obavljan je u različitim mjernim jedinicama (m^3 ili t). U dijelu Izvještaja naknada je obračunana na količinu izraženu u t, a preračun je obavljen iz m^3 pomoću koeficijenata. Svi koncesionari za preračun ne upotrebljavaju isti koeficijent. Prema odredbama Pravilnika o registru koncesija, davatelj koncesije dužan je koncesionarima dostavljati zaduženja po osnovi naknade za koncesiju izdavanjem računa. Ministarstvo gospodarstva račune ne izdaje, a zaduženja u Registru koncesija za varijabilni dio naknade evidentira na temelju unutarnjih obračuna sastavljenih prema podacima iz Izvještaja.

Ministarstvo gospodarstva u Izvještajima provjerava podatke koji se odnose na visinu stope (je li jednaka postignutoj na natječaju), djelomično tržišnu vrijednost (je li manja od iskazane u Elaboratu), a ne provjerava količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Provjera količina se obavlja svakih pet godina na temelju Elaborata. Elaboratom se količine mineralnih sirovina procjenjuju raznim metodama, koje bi prema mišljenju struke u velikoj mjeri trebale biti pouzdane, ali ne pokazuju stvarno otkopane/pridobivene količine mineralnih sirovina.

Veći broj Elaborata izradila je ista pravna osoba, koja je za istog koncesionara izrađivala i Elaborete iz prethodnih razdoblja. Elaborat ocjenjuje povjerenstvo imenovano od stručnjaka iz područja geologije i rudarstva (dio članova su zaposlenici Ministarstva gospodarstva).

Odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13), propisano je da članovi i/ili izvjestitelj povjerenstva za utvrđivanje rezervi mogu iz razloga bitnih za utvrđivanje ispravnosti pojedinih navoda ili tehničkih rješenja iz Elaborata obaviti uvid u istražnom prostoru ili na eksploatacijskom polju mineralnih sirovina. Pravilnikom nisu propisane metode i način provjere podataka pri obavljanju uvida. Povjerenstvo u većini slučajeva povjerava eksploatirane količine na temelju podataka iz Elaborata te najčešće ne obavlja terenske provjere eksploatiranih i preostalih količina mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju. Fizičku provjeru eksploatiranih količina obavlja rudarska inspekcija, koja zbog malog broja zaposlenih najčešće nadzor obavlja kod koncesionara za koje zaprimaju prijavu o nepravilnostima u radu. Osim Izvještaja, koncesionar dostavlja i evidenciju o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina koju ovjerava odgovorni voditelj izvođenja rudarskih radova te Ministarstvo gospodarstva smatra da su na taj način ovjereni podaci točni.

U dijelu Izvještaja koncesionari su iskazali da nije bilo eksploatacije (nisu iskazali otkopane/pridobivene količine), a tržišna vrijednost jednaka je vrijednosti iskazanoj u Elaboratu. Ministarstvo gospodarstva nije ispitivalo razloge zbog kojih koncesionari ne iskazuju podatke o eksploatiranim količinama, odnosno ne obavljaju eksploataciju te zašto je iskazana tržišna vrijednost jednaka utvrđenoj u Elaboratu. Osim toga, Ministarstvo gospodarstva ne vodi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, odnosno ne prikuplja i ne analizira standardne financijske izvještaje na godišnjoj razini i evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara, što je obvezno prema odredbama članka 51. Zakona o koncesijama.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva, za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji, voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, odnosno prikupljati i analizirati standardne financijske izvještaje na godišnjoj razini i evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Naložio je Ministarstvu gospodarstva koncesionarima dostavljati zaduženja po osnovi naknade za koncesiju izdavanjem računa u skladu s odredbama Pravilnika o registru koncesija. Naložio je Ministarstvu gospodarstva provođenje povremenih terenskih uvida prema odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva umjesto tržišne vrijednosti koju u obračunima naknade za koncesiju utvrđuje koncesionar, propisima odrediti vrijednost za sve mineralne sirovine uvažavajući specifičnosti vrste, područja na kojima se eksploatiraju i tržišna kretanja. Navedenu vrijednost trebalo bi utvrđivati najmanje jednom godišnje. Predložio je propisima utvrditi metode i način provjere podataka iz Elaborata o rezervama. Osim toga, predložio je obavljati povremenu kontrolu dostavljenih podataka o količinama otkopane/pridobivene mineralne sirovine iz evidencija koje vodi koncesionar (zapisnik o miniranju, otpremnica, izdatnice). Predložio je na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva informirati rudarske gospodarske subjekte/ koncesionare o pravnim osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje djelatnosti izrade dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu financija u Registru koncesija omogućiti izvještavanje o ostvarenim prihodima od naknade za koncesiju mineralnih sirovina, a posebno koncem kalendarske godine te podatke objavljujati na mrežnim stranicama kako bi bili dostupni javnosti.

Prema stanju početkom 2016., uredi državne uprave u županijama su rudarskim gospodarskim subjektima odobrili 71 istražni prostor i 373 eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

U tablici broj 3 daju se podaci o broju odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, sa stanjem u travnju 2016., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama i iz Registra koncesija.

Tablica broj 3

Broj odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, u travnju 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj odobrenih istražnih prostora	Broj istražnih prostora za koje je obračunana naknada	Površina prostora za koje je obračunana naknada u ha	Obveze ovlaštenika prostora za obračunanu naknadu u kn	Naplaćeno s kamatama u kn	Nenaplaćeno s kamatama u kn
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Zagrebačka	9	5	35,78	104.562,00	89.295,00	15.885,00
2.	Krapinsko-zagorska	2	0	0	0,00	0,00	0,00
3.	Sisačko-moslavačka	5	4	120,94	455.783,00	154.455,00	301.355,00
4.	Karlovačka	1	1	23,50	16.105,00	16.105,00	0,00
5.	Varaždinska	33	11	334,95	350.326,00	242.903,00	107.423,00
6.	Koprivničko-križevačka	5	1	12,15	17.227,81	17.227,81	0,00
7.	Bjelovarsko-bilogorska	2	2	22,18	58.504,00	58.339,00	167,00
8.	Primorsko-goranska	1	1	6,98	11.899,00	11.899,00	0,00
9.	Ličko-senjska	2	2	16,32	58.741,00	59.359,00	0,00
10.	Virovitičko-podravski	3	2	46,81	60.461,31	60.467,92	0,00
11.	Požeško-slavonska	1	1	16,52	41.300,00	41.300,00	0,00
12.	Brodsko-posavska	1	0	61,57	-	-	-
13.	Zadarska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
14.	Osječko-baranjska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
15.	Šibensko-kninska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
16.	Vukovarsko-srijemska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
17.	Splitsko-dalmatinska	2	0	0	0,00	0,00	0,00
18.	Istarska	3	3	-	276.075,00	276.075,00	0,00
19.	Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0,00	0,00	0,00
20.	Međimurska	1	0	0	0,00	0,00	0,00
21.	Grad Zagreb	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Ukupno		71	33	697,70	1.450.984,12	1.027.425,73	424.830,00

Od 38 istražnih prostora za koje naknada za istraživanje mineralnih sirovina nije obračunana, za 36 prostora nije bilo obveze obračuna naknade, jer su prostori odobreni i korišteni u vrijeme kada plaćanje naknade nije bilo propisano, dok za dva prostora ukupne površine 18,75 ha, naknada nije obračunana ni naplaćena, iako je bilo propisano. Naknade su obračunane u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i Uredbe o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2013. Navedenim uredbama naknada je bila propisana u različitim iznosima po hektaru površine odobrenog istražnog prostora, ovisno o vrsti mineralne sirovine i godini istraživanja, a plaćala se za razdoblje važenja odobrenja. Pojedini ovlaštenici istražnih prostora do roka trajanja odobrenja, a ni kasnije, uredima državne uprave nisu dostavili izvješće o obavljenim istražnim radovima, što su prema rješenjima o odobrenju istražnog prostora bili dužni učiniti te nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje eksploatacijskog polja.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama ukinuti rješenja o odobrenju istražnog prostora ovlaštenicima, koji u roku trajanja odobrenja nisu dostavili izvješće o provedenom istraživanju u odobrenom istražnom prostoru, u skladu s odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, prema kojoj se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem.

U tablici broj 4 daju se podaci o broju odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o fiksnom dijelu naknade, u travnju 2016., po županijama, prema podacima ureda državne uprave u županijama i iz Registra koncesija.

Tablica broj 4

Broj odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala te podaci o fiksnom dijelu naknade, u travnju 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj odobrenih polja	Broj polja za koja je obračunan fikсни dio naknade	Površina polja za koja je obračunan fikсни dio naknade u ha	Obeze ovlaštenika za obračunani fikсни dio naknade u kn	Naplaćeno s kamatama u kn	Nenaplaćeno s kamatama u kn
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Zagrebačka	30	28	847,74	8.341.213,00	4.528.791,00	3.866.737,00
2.	Krapinsko-zagorska	11	9	118,89	921.145,00	893.281,00	49.649,00
3.	Sisačko-moslavačka	16	13	149,74	1.756.242,00	1.682.103,00	81.144,00
4.	Karlovačka	35	29	333,51	2.878.309,00	2.474.460,00	403.849,00
5.	Varaždinska	16	16	394,09	2.532.299,00	2.631.035,00	- 98.736,00
6.	Koprivničko-križevačka	26	26	521,77	4.108.656,12	3.844.124,47	396.120,98
7.	Bjelovarsko-bilogorska	9	8	147,56	1.320.446,00	1.074.606,00	247.180,00
8.	Primorsko-goranska	30	13	162,54	941.535,00	941.467,00	68,00
9.	Ličko-senjska	31	31	511,91	2.561.521,00	2.095.428,00	1.156.209,00
10.	Virovitičko-podravska	17	14	267,79	2.023.394,06	1.923.987,63	128.678,08
11.	Požeško-slavonska	8	8	152,70	1.360.388,00	1.322.700,00	69.080,00
12.	Brodsko-posavska	4	4	71,33	376.131,00	385.561,00	536,00
13.	Zadarska	29	6	116,67	665.909,00	385.561,00	453.062,00
14.	Osječko-baranjska	9	9	251,68	1.994.999,00	1.892.397,00	127.596,00
15.	Šibensko-kninska	4	4	107,27	839.030,00	910.159,00	0,00
16.	Vukovarsko-srijemska	6	5	56,63	374.135,00	374.372,00	0,00
17.	Splitsko-dalmatinska	33	33	597,25	3.813.360,00	3.196.891,00	1.863.637,00
18.	Istarska	36	36	-	2.785.584,00	2.653.086,00	132.498,00
19.	Dubrovačko-neretvanska	11	11	185,24	937.418,00	401.951,00	796.379,00
20.	Međimurska	12	12	291,33	2.527.447,00	2.527.592,00	0,00
21.	Grad Zagreb	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Ukupno		373	315	5 285,64	43.059.161,18	36.139.553,10	9.673.687,06

Od 58 eksploatacijskih polja za koja fikсни dio naknade nije obračunan, za 21 polje nije bilo obeze obračuna fiksnog dijela naknade jer su polja odobrena i korištena u vrijeme kada plaćanje fiksnog dijela naknade nije bilo propisano, dok za 37 polja ukupne površine 444,86 ha, fikсни dio naknade nije obračunan ni naplaćen, iako je njegovo plaćanje bilo propisano. Fikсни dio naknade obračunan je i naplaćen u iznosima propisanim odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do travnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

Za pojedina eksploatacijska polja za koja je naknada obračunana i naplaćena, većina ureda državne uprave u županijama ju je redovito obračunavala i naplaćivala, obavještavala ovlaštenike eksploatacijskih polja o nepodmirenim obvezama s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja, opominjala da su ih dužni podmiriti te od nadležnih tijela tražila pokretanje prisilne naplate.

Za pojedina odobrena eksploatacijska polja nisu određene površine te je otežan obračun i nadzor nad obračunom fiksnog dijela naknade. U pojedinim slučajevima nisu poduzimane odgovarajuće aktivnosti radi naplate potraživanja za naknade te osim upućivanja obavijesti ovlaštenicima o nepodmirenom dospelom iznosu naknade, druge aktivnosti nisu poduzimane, a potraživanja nisu prijavljena u stečajnu masu.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama odrediti površine za sva eksploatacijska polja za koja to nije učinjeno i upisati ih u registre eksploatacijskih polja te je naložio obračunavati i naplaćivati fiksni i varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina.

Prema odredbi članka 51. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije, u slučaju kada nije istodobno i korisnik prihoda po osnovi naknade za koncesiju, dužan je dostaviti korisniku prihoda dokumentaciju na temelju koje korisnik prihoda može ustrojiti evidenciju potraživanja u svojim poslovnim knjigama. Pojedini uredi državne uprave u županijama nisu postupali po navedenoj odredbi te korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine nisu dostavljali dokumentaciju na temelju koje bi mogli ustrojiti evidenciju potraživanja za navedene prihode u svojim poslovnim knjigama.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama dostaviti korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine dokumentaciju na temelju koje bi mogli ustrojiti evidenciju potraživanja za navedene prihode u svojim poslovnim knjigama, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Odredbom članka 167. Zakona o rudarstvu propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska, a tijelo nadležno za rudarstvo koje je donijelo rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja obavijestit će ovlaštenika eksploatacijskog polja o prestanku prava, po službenoj dužnosti brisati ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja i kao ovlaštenika upisati Republiku Hrvatsku te rješenjem odrediti rok, ne duži od tri mjeseca, u kojem su fizičke osobe ili pravne osobe kojima su oduzeta stečena prava, dužne podmiriti obveze s osnove naknade za mineralne sirovine. Propisano je da će tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti izvršiti brisanje ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja, ako je taj ovlaštenik brisan iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku.

Pojedini uredi državne uprave u županijama nisu postupali prema navedenoj odredbi i nisu proveli brisanje ovlaštenika koji nisu ishodili koncesiju u određenom roku ili su brisani iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika ili iz registra eksploatacijskih polja te nisu proveli upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika. Također, pojedina eksploatacijska polja nisu brisana iz registra eksploatacijskih polja nakon obustavljanja rudarskih radova, iako prostornim planovima nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama provoditi brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Predložio je brisati iz registra i eksploatacijska polja koja prostornim planovima nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina.

U tablici broj 5 daju se podaci o broju eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koja su dane koncesije te podaci o varijabilnom dijelu naknade, sa stanjem u travnju 2016., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama i iz Registra koncesija.

Tablica broj 5

Broj eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koja su dane koncesije te podaci o varijabilnom dijelu naknade, u travnju 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Broj polja za koja su dane koncesije	Evidentirane obveze koncesionara za varijabilni dio naknade u kn	Naplaćeno s kamatama u kn	Nenaplaćeno s kamatama u kn
	1	2	3	4	5
1.	Zagrebačka	26	28.309.146,00	26.917.486,00	1.441.809,00
2.	Krapinsko-zagorska	9	16.815.135,00	16.852.159,00	0
3.	Sisačko-moslavačka	6	2.804.186,00	2.513.330,00	298.657,00
4.	Karlovačka	20	11.848.542,00	11.438.905,00	409.637,00
5.	Varaždinska	16	12.714.128,00	12.934.455,00	-220.327,00
6.	Koprivničko-križevačka	22	13.299.150,92	12.362.650,27	1.068.395,28
7.	Bjelovarsko-bilogorska	8	5.871.502,00	5.801.179,00	102.172,00
8.	Primorsko-goranska	13	9.481.496,00	9.479.325,00	2.171,00
9.	Ličko-senjska	9	1.256.526,00	1.269.026,00	0,00
10.	Virovitičko-podravka	14	7.004.159,83	7.038.514,64	12.612,69
11.	Požeško-slavonska	5	8.807.453,00	8.546.439,00	261.029,00
12.	Brodsko-posavska	4	1.735.655,00	1.736.154,00	0,00
13.	Zadarska	11	2.175.505,00	3.528.133,00	41.841,00
14.	Osječko-baranjska	8	6.574.028,00	6.267.560,00	323.343,00
15.	Šibensko-kninska	4	3.637.887,00	3.885.600,00	-
16.	Vukovarsko-srijemska	4	1.089.271,00	1.153.567,00	0,00
17.	Splitsko-dalmatinska	10	6.958.850,00	6.152.605,00	2.650,00
18.	Istarska	33	17.966.848,00	17.883.502,00	83.346,00
19.	Dubrovačko-neretvanska	6	1.249.144,00	1.247.975,00	17.230,00
20.	Međimurska	12	6.503.944,00	6.517.176,00	0,00
21.	Grad Zagreb	0	0,00	0,00	0,00
Ukupno		240	166.102.556,75	163.525.740,91	3.844.565,97

Za 240 eksploatacijskih polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala za koja su dane koncesije, evidentirana količina otkopane ili pridobivene mineralne sirovine iznosi 15 518 961 m³, a iskazana tržišna vrijednost evidentirane količine otkopane ili pridobivene mineralne sirovine iznosi 337.253.270,00 kn.

Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, fizičkoj ili pravnoj osobi koja je na temelju pravomoćnog akta - odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdanog po prijašnjim propisima stekla pravo na eksploataciju mineralne sirovine, navedeno odobrenje zamjenjuje se rješenjem o davanju koncesije do isteka roka navedenog u odobrenju, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu. Ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem, u skladu s provjerenim rudarskim projektima na temelju kojih je doneseno odobrenje, a koji ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju, tijelo nadležno za rudarstvo zaključuje ugovor o koncesiji, a postupak radi njegovog zaključenja dužno je provesti u roku dvije godine od stupanja na snagu Zakona o rudarstvu.

Pojedini uredi državne uprave u županijama nisu postupali po navedenoj odredbi te odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, nisu zamijenjena rješenjima o davanju koncesije radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu, a s rudarskim gospodarskim subjektima nisu u propisanom roku zaključeni ugovori o koncesiji.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama zamijeniti odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, rješenjima o davanju koncesije, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu te s rudarskim gospodarskim subjektima zaključiti ugovore o koncesiji u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

S obzirom na to da se evidencije o mineralnim sirovinama za dio eksploatacijskih polja ne vode na propisani način, da se podaci za unos podataka u Registar koncesija ne prikupljaju ažurno, da se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari ne obavlja redovito te da se propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija ne dostavljaju Ministarstvu financija pravodobno ni redovito, nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o količinama i tržišnoj vrijednosti otkopane ili pridobivene mineralne sirovine te o obvezama koncesionara za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, uplatama koncesionara i potraživanjima za nenaplaćeni varijabilni dio naknade za mineralne sirovine. Od ukupno 240 eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, evidencije o otkopanoj ili pridobivenoj količini mineralne sirovine vode se za 66, a ne vode se za 174 eksploatacijska polja, evidencije o obvezama koncesionara za varijabilni dio naknade vode se za 224, a ne vode se za 16, evidencije o uplatama koncesionara za varijabilni dio naknade vode se za 232, a ne vode se za osam, dok se evidencije o potraživanjima za nenaplaćeni varijabilni dio naknade vode za 220, a ne vode se za 20 eksploatacijskih polja.

Ugovorima o koncesiji koncesionari su se obvezali da će varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (za otkopanu ili pridobivenu količinu) plaćati na način utvrđen zakonskim i podzakonskim propisima, kojima je određena naknada za mineralne sirovine, odnosno u visini propisanog ili minimalnog propisanog iznosa. Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine obračunavan je i naplaćivan u skladu s važećim propisima.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana ili pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina.

Rješenja o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, koja nadležno povjerenstvo dostavlja uredima državne uprave u županijama, ne sadrže podatak o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz elaborata, niti je propisana obveza rudarskih gospodarskih subjekata da uredima državne uprave u županijama dostavljaju elaborat. Stoga uredi državne uprave u županijama nisu u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine u odnosu na elaborat, osim kada elaborat pribave od rudarskih gospodarskih subjekata, što čine uvjetujući im potpisivanje ugovora o koncesiji dostavom elaborata. Međutim, kod obnove elaborata radi potvrde količine i kakvoće rezervi mineralne sirovine, nakon pet godina, uredi državne uprave u županijama nemaju mogućnost uvjetovati rudarskim gospodarskim subjektima dostavu obnovljenog elaborata.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana ili pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi uredi državne uprave u županijama mogla pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Do ožujka 2014., kada je stupila na snagu Uredba o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, naknada se obračunavala na temelju Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11). Prema tada važećoj Uredbi, naknada za energetske mineralne sirovine sastojala se od fiksnog dijela, naknade za površinu bušotinskih radnih prostora na eksploatacijskim poljima ugljikovodika (od 4.000,00 kn/ha do 6.000,00 kn/ha, ovisno o veličini polja), varijabilnog dijela, naknade za otkopanu količinu (5,0 % tržišne vrijednosti) i naknade za pridobivenu količinu mineralne sirovine (5,0 % tržišne vrijednosti za eksploatacijska polja odobrena do 31. prosinca 2009., a 10,0 % nakon 31. prosinca 2009.). Za skladištenje ugljikovodika u geološkim strukturama određena je naknada za površinu bušotinskih radnih prostora eksploatacijskih polja ugljikovodika na kojima se skladište (10.000,00 kn/ha).

Od ožujka 2014., kada je stupila na snagu nova Uredba, ukupna naknada sastoji se od naknade za površinu odobrenog istražnog prostora (godišnje 400,00 kn/km²) i utvrđenog eksploatacijskog polja (godišnje 4.000,00 kn/km²), naknade za zaključenje ugovora između investitora i Vlade Republike Hrvatske (ne manja od 1.400.000,00 kn), naknade za pridobivene količine ugljikovodika (10,0 % tržišne vrijednosti), dodatne naknade za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika (za naftu od 1.400.000,00 kn na početku pridobivanja do 7.000.000,00 kn kada dosegnu 200 000 barela, a za plin od 900.000,00 kn na početku pridobivanja do 4.500.000,00 kn kada dosegnu 100 000 boe) te naknade za administrativne troškove (600.000,00 kn godišnje i povećava se svake godine za 4,0 %). Sve naknade su prihod državnog proračuna, osim naknade za administrativne troškove koja je prihod Agencije. Naknade za površinu odobrenog istražnog prostora i za utvrđeno eksploatacijsko polje u cijelosti se ustupaju jedinici lokalne samouprave na čijem području se nalazi istražni prostor ili eksploatacijsko polje. Naknada za pridobivene količine ugljikovodika dijeli se između državnog proračuna (50,0 %), jedinice područne (regionalne) samouprave (20,0 %) i jedinice lokalne samouprave (30,0 %). Naknade za istraživanje i eksploataciju u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske u cijelosti su prihod državnog proračuna.

Također, propisana je godišnja naknada za površinu odobrenog istražnog prostora za skladištenje plina u geološkim strukturama u iznosu 500,00 kn/ha, a za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja u iznosu 2.000,00 kn/ha, dok naknada za površinu odobrenog istražnog prostora za trajno zbrinjavanje plinova u geološkim strukturama iznosi 5.000,00 kn/ha, a za utvrđeno eksploatacijsko polje 20.000,00 kn/ha. Navedene naknade prihod su državnog proračuna, a dijele se između državnog proračuna (50,0 %) i jedinice lokalne samouprave (50,0 %).

U tablici broj 6 daju se podaci o pridobivenim količinama nafte i kondenzata te plina na aktivnim eksploatacijskim poljima na kopnu i u epikontinentalnom pojasu Jadranskog mora te uplaćenju naknadi za koncesije od 2013. do 2015., prema evidencijama Ministarstva gospodarstva.

Tablica broj 6

Pridobivene količine nafte i kondenzata te plina
na aktivnim eksploatacijskim poljima i uplaćena naknada za koncesije
od 2013. do 2015.

Redni broj	Eksploatacijska polja nafte i kondenzata/plina	Broj eksploatacijskih polja	Pridobivena količina nafte i kondenzata u m ³	Pridobivena količina plina u m ³	Uplaćena naknada u kn
	1	2	3	4	5
1.	Na kopnu	55	2 007 330	2 192 759 000	838.562.742,00
2.	U epikontinentalnom pojasu Jadranskog mora	3	0	3 343 667 000	562.276.348,00
Ukupno		58	2 007 330	5 536 426 000	1.400.839.090,00

Od 2013. do 2015., za 58 eksploatacijskih polja uplaćena je naknada za pridobivene količine nafte i kondenzata te plina u ukupnom iznosu 1.400.839.090,00 kn, od čega u 2013. u iznosu 362.538.213,00 kn, u 2014. u iznosu 523.222.854,00 kn te u 2015. u iznosu 515.078.023,00 kn. Od ukupno uplaćenih naknada za pridobivene količine nafte i kondenzata te plina u iznosu 1.400.839.090,00 kn, na naftu i kondenzat se odnosi 471.291.841,00 kn, a na plin 929.547.249,00 kn. Ministarstvo gospodarstva obračunava naknadu na temelju kvartalnih izvješća, koje dostavlja koncesionar. U kvartalnim izvješćima iskazane su pridobivene količine ugljikovodika po svakom eksploatacijskom polju i njihova tržišna vrijednost u pripadajućem kvartalu.

Naknada za koncesiju za zauzetu površinu 58 eksploatacijskih polja u 2013. je obračunana u iznosu 3.085.274,00 kn, u 2014. u iznosu 12.303.200,00 kn te u 2015. u iznosu 14.667.740,00 kn. Naknada za skladištenje plina u geološkim strukturama za dva eksploatacijska polja obračunana je u 2013. u iznosu 46.168,00 kn, u 2014. u iznosu 805.005,00 kn te u 2015. u iznosu 1.500.000,00 kn. Do povećanja uplaćenih naknada tijekom godina je došlo zbog izmjene propisa, jer se od donošenja Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika iz 2014., navedene naknade plaćaju za cijelu površinu eksploatacijskog polja, dok su se prema Uredbi o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina iz 2011. plaćale samo za površinu bušotinskih radnih prostora na eksploatacijskim poljima ugljikovodika.

Odredbama Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, propisano je da se na eksploatacijskim poljima ugljikovodika, na kojima se obavlja eksploatacija u skladu sa stečenim pravima iz tada važećih propisa, ne primjenjuju odredbe navedenog Zakona koje se odnose na podjelu količina pridobivenih ugljikovodika, naknadu za površinu odobrenog istražnog prostora, naknadu za zaključenje ugovora, dodatnu naknadu za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika i naknadu za administrativne troškove. Primjenjuje se samo odredba o naknadi u visini 10,0 % tržišne vrijednosti pridobivenih količina ugljikovodika.

Revizijom je utvrđeno da se na sve ugovore obračunava naknada u visini 10,0 % tržišne vrijednosti pridobivenih količina ugljikovodika. Za eksploatacijska polja za koja su ugovori o koncesiji istekli, Ministarstvo gospodarstva provodi postupke javnog nadmetanja na zahtjev koncesionara te u pravilu s istim koncesionarima, ponovo zaključuje ugovore. Ugovorima se predviđa, u slučaju izmjene zakonskih i podzakonskih akata kojima se određuje naknada za eksploataciju, plaćanje naknade u skladu s važećom zakonskom regulativom. Utvrđeno je da značajnom broju ugovora rok koncesije istječe u sljedećih deset godina te navedena eksploatacijska polja ponovo mogu biti predmet postupka javnog nadmetanja i za njih postoji mogućnost ostvarenja viših naknada za koncesiju.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je naknada za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10,0 % tržišne vrijednosti pridobivenih ugljikovodika i nadalje preniska s obzirom na značajne količine nafte i plina koje se eksploatiraju u Republici Hrvatskoj te da se radi o neobnovljivom izvoru energije. Za usporedbu, prema podacima objavljenim na mrežnim stranicama Agencije, Italija je propisala naknadu 7,0 % za pridobivene vrijednosti nafte i 10,0 % za pridobivene vrijednosti plina. Grčka je odredila naknadu za pridobivene količine ugljikovodika, ovisno o količinama između 2,0 % i 20,0 % vrijednosti pridobivenih ugljikovodika, dok je odredila porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u visini 25,0 %. Crna Gora je odredila naknadu 2,0 % pridobivene vrijednosti za plin te između 5,0 % i 12,0 % za naftu, dok je porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika 54,0 %. Albanija je odredila naknadu 10,0 % pridobivene vrijednosti ugljikovodika, dok je porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika 50,0 %. U Sloveniji je navedena naknada 20,0 % i u Mađarskoj 12,0 %, a porez na dobit od ukupnog poslovanja trgovačkog društva iznosi 17,0 % u Sloveniji, odnosno 19,0 % u Mađarskoj. U Republici Hrvatskoj nije određen porez na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, nego je na snazi porez na dobit od ukupnog poslovanja trgovačkog društva u visini 20,0 %.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva, u suradnji s Agencijom za ugljikovodike čija je zadaća, između ostalog, praćenje trendova nafte i plina (kretanja cijena, utvrđivanja prodajne cijene ugljikovodika eksploatiranih u Republici Hrvatskoj, razine ulaganja naftnih kompanija u istraživanje i eksploataciju, trendova ponude i potražnje na području Republike Hrvatske i Europe, poslovnog okruženja kompanija kojima je dodijeljena dozvola, troškova eksploatacije na moru i kopnu), uspostava baze podataka i informacija o tržištu i trendovima nafte i plina, praćenje međunarodnih standarda u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika te osiguravanje njihove primjene u Republici Hrvatskoj, preispitati opravdanost naknade za pridobivene količine ugljikovodika u visini 10,0 % tržišne vrijednosti i mogućnost uvođenja obveze poreza na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika. Navedeno se posebno predlaže zbog značajnog broja zaključenih ugovora o eksploataciji ugljikovodika kojima u sljedećim godinama istječe rok trajanja eksploatacije te će s odabranim ponuditeljima, nakon provedenih postupaka javnog nadmetanja, biti moguće ugovoriti veće naknade za koncesije, koje će biti povoljnije za Republiku Hrvatsku.

Naknada za koncesiju za mineralne sirovine pijesak i šljunak, iz obnovljivih ležišta, propisana je Uredbom o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (Narodne novine 89/10, 46/12, 51/13 i 120/14). Prema navedenoj Uredbi, naknada za pijesak iznosi 4,00 kn/m³, a za šljunak 3,00 kn/m³. Ukupna količina izvađenog pijeska i šljunka utvrđuje se na temelju obveznikovih podataka ili, ako oni nisu dostavljeni ili postoji sumnja u njihovu istinitost, na temelju podataka stečenih tijekom nadzora pravne osobe za upravljanje vodama Hrvatske vode ili drugih vjerodostojnih dokaza. Od 2013. do 2015. nije bilo zaključenih ugovora o eksploataciji pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta, na temelju kojih bi se plaćala navedena naknada.

Podaci o obvezi, naplati i stanju potraživanja naknade za koncesiju vode se u Registru koncesija. Navedeni registar sadrži analitičke podatke po ugovoru i obvezniku (koncesionaru). Zasebno se vodi zaduženje za fiksni i varijabilni dio naknade za koncesiju. Potraživanja se odnose na glavnice i kamatu.

U tablici broj 7 daju se podaci o potraživanjima od naknada za koncesije mineralnih sirovina na dan 31. prosinca 2013., 2014. i 2015., iz Registra koncesija.

Tablica broj 7

Potraživanja od naknade za koncesiju mineralnih sirovina
na dan 31. prosinca 2013., 2014. i 2015.

u kn

Redni broj	Davatelj koncesija	31. prosinca 2013.	31. prosinca 2014.	31. prosinca 2015.
	1	2	3	4
1.	Ministarstvo gospodarstva	31.944.548,00	33.903.748,00	34.583.175,00
2.	Ministarstvo poljoprivrede	50.663,00	50.663,00	50.663,00
3.	Uredi državne uprave	19.378.569,00	20.150.462,00	20.685.970,00
Ukupno		51.373.780,00	54.104.873,00	55.319.808,00

Potraživanja koncem 2014. veća su u odnosu na 2013. za 2.731.093,00 kn ili 5,3 %, a koncem 2015. za 1.214.935,00 kn ili 2,2 % u odnosu na 2014. Od ukupno iskazanih potraživanja na koncu 2013., na glavnici se odnosi 32.318.859,00 kn ili 62,9 %, a na kamatu 19.054.921,00 kn ili 37,1 %, na koncu 2014. na glavnici se odnosi 35.565.877,00 kn ili 65,7 %, a kamatu 18.538.996,00 kn ili 34,3 % te na koncu 2015. na glavnici se odnosi 37.799.599,00 kn ili 68,3 %, a na kamatu 17.520.209,00 kn ili 31,7 %.

Za naplatu naknade za koncesiju (potraživanja) Ministarstvo gospodarstva, kao instrument osiguranja, uglavnom pribavlja bjanko zadužnicu do iznosa 100.000,00 kn, neovisno o procijenjenoj vrijednosti koncesije. Od dijela koncesionara instrumenti osiguranja za naplatu naknade nisu pribavljeni. Prema obrazloženju Ministarstva gospodarstva, navedeno Ministarstvo ne provjerava redovito valjanost pribavljenih jamstava. Odredbama članka 31. Zakona o koncesijama, propisano je da je davatelj koncesije dužan, prije zaključenja ili prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije. Davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja, a u slučaju da priloženi instrument osiguranja nije valjan, dužan je bez odgađanja zatražiti od koncesionara dostavu novog odgovarajućeg instrumenta osiguranja.

Ministarstvo gospodarstva nije upućivalo opomene, poduzimalo mjere prisilne naplate niti aktiviralo jamstva. Za naplatu dijela potraživanja zatražilo je postupanje nadležnog Državnog odvjetništva te nadležnih inspeksijskih službi. U pojedinim slučajevima postupanje je zatraženo nakon što su jedinice lokalne samouprave i/ili Ministarstvo financija zatražile da poduzme mjere naplate. Ministarstvo gospodarstva nije od nadležnog Državnog odvjetništva zatražilo podatke o provedenim postupcima naplate naknade.

Odredbama članka 51. Zakona o koncesijama, propisano je da je davatelj koncesije odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju te je dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, a što uključuje i redovito praćenje izvršenja plaćanja naknade za koncesiju, ako je ona određena ugovorom o koncesiji te plaćanja svih ostalih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspeksijskih službi i drugih nadležnih tijela. Ministarstvo gospodarstva nema pisane procedure u vezi s naplatom potraživanja i postupanja s jamstvima.

O naplati potraživanja djelomično brine i Ministarstvo financija, koje provjere stanja potraživanja za naknadu za koncesiju obavlja putem Registra koncesija. Navedeno ministarstvo šalje koncesionarima i davateljima koncesija opomene (obavijesti o dospeljoj, a nepodmirenoj naknadi za koncesiju). Također, davateljima koncesija šalje upute za postupanje u kojima ih podsjeća na poduzimanje mjera naplate i raskid ugovora te na prekršajne odredbe u slučaju da davatelj koncesije potpuno i pravodobno ne naplati naknadu za koncesiju.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva pribavljati jamstva u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te provjeravati valjanost jamstava u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva donijeti procedure za naplatu potraživanja kojima će se odrediti osobe zadužene za naplatu, vrste mjera s obzirom na visinu potraživanja i rokovi te procedure kojima će se odrediti način određivanja vrste i visine jamstva te način i rokovi provjere valjanosti. Nadalje, predložio je pribavljati podatke od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske o provedenim mjerama naplate s obzirom na to da je Ministarstvo gospodarstva kao davatelj koncesije odgovorno za potpunu i pravodobnu naplatu naknade.

- Nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata

Nadzor nad radom koncesionara i izvršavanjem obveza rudarskih gospodarskih subjekata obavlja Ministarstvo financija, koje nadzire vođenje Registra koncesija, Carinska uprava, koja provodi financijski nadzor ovlaštenika koncesije u smislu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna te prijava i uplate naknade, Uprava za energetiku i rudarstvo Ministarstva gospodarstva, koja prati izvršenje svih obveza rudarskih gospodarskih subjekata te Uprava za inspekcijske poslove u gospodarstvu Ministarstva gospodarstva i Uprava vodnoga gospodarstva Ministarstva poljoprivrede koje, svaka u svom djelokrugu, obavljaju inspekcijske i druge poslove u vezi s primjenom propisa.

Prema odredbama Zakona o koncesijama, politika koncesija koju provodi ministarstvo nadležno za financije predstavlja sve mjere i aktivnosti usmjerene uspostavi i održanju učinkovitog sustava davanja koncesija, a osobito nadzor nad provedbom ugovora o koncesijama, vođenje Registra koncesija, sudjelovanje predstavnika navedenog ministarstva u postupcima davanja koncesija, praćenje provedbe ugovora o koncesijama s obilježjima javno-privatnog partnerstva, edukaciju te praćenje međunarodne prakse iz područja koncesija. Ministarstvo nadležno za financije obvezno je dostavljati Vladi Republike Hrvatske jednom godišnje za prethodnu godinu izvješće o provedenoj politici koncesija. Ministarstvo financija dostavilo je Vladi Republike Hrvatske u listopadu 2014. Izvješće o provedenoj politici koncesija za 2013. te u ožujku 2016. Izvješće o provedenoj politici koncesija za 2014. i 2015. Vlada Republike Hrvatske usvojila je navedena izvješća.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu financija izraditi i dostaviti izvješća o provedenoj politici koncesija Vladi Republike Hrvatske jednom godišnje za prethodnu godinu, na način i u roku propisanim odredbama Zakona o koncesijama.

Prema Zakonu o koncesijama, u okviru politike koncesija, ministarstvo nadležno za financije može samostalno, bez zahtjeva davatelja koncesije, uz prethodnu provjeru koje mjere i radnje potpune i pravodobne naplate naknade za koncesiju je poduzeo davatelj koncesije, putem svojih inspekcijskih službi pokrenuti postupak nadzora nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji i propisima. Ministarstvo financija, od 2013. do 2015., nije pokretalo postupke nadzora.

Izmjenama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (Narodne novine 32/12, 67/12, 124/12, 78/13, 102/13, 24/14, 134/14 i 154/14) iz 2013., u okviru Uprave za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor, Sektor za financijski i proračunski nadzor, bila je ustrojena Služba za nadzor koncesija, drugih prihoda iz nadležnosti proračunskih korisnika i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja je pratila plaćanje naknade za koncesije i obavljala financijski nadzor ovlaštenika koncesije.

Izmjenom navedene Uredbe u 2014., navedeni poslovi su u siječnju 2015. preneseni u nadležnost Carinske uprave koja je kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija, zadužena za provjeru postupanja s robom u skladu s propisima o koncesijama, praćenje plaćanja naknade za koncesije, inspekcijski nadzor ovlaštenika koncesije u smislu zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplate koncesija te utvrđuje poduzima li davatelj koncesije propisane mjere naplate. Ustrojen je središnji odjel za nadzor koncesija u Zagrebu te područni uredi u Rijeci, Zadru, Splitu i Osijeku. Navedenom Uredbom, u Odjelu za nadzor koncesija i drugih prihoda iz nadležnosti proračunskih korisnika i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u sastavu Carinske uprave, predviđen je 31 zaposlenik, a na koncu 2015. je zaposleno 26. Navedeni inspektori obavljaju nadzor obračuna naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i poduzimanja propisanih mjera naplate, uz inspekcijske nadzore i svih drugih vrsta koncesija. Carinska uprava obavlja inspekcijske poslove na temelju odredbi Zakona o koncesijama, Zakona o carinskoj službi (Narodne novine 68/13 i 30/14) i drugih propisa. Također, inspekcijski nadzori obavljaju se na temelju Upute o obavljanju nadzora u području koncesija donesene u travnju 2015., kojom su propisani svi postupci u vezi s nadzorom.

Godišnji plan nadzora Carinske uprave za 2015. donesen je u prosincu 2014., prije prenošenja nadležnosti, te u plan nisu uključeni nadzori koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, iako su obavljani u 2015. Carinska uprava je donijela Godišnji plan nadzora za 2016., čiji je sastavni dio plan nadzora u području koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina. Planom je određeno da su prioritet svi neriješeni zahtjevi za obavljanje nadzora zaprimljeni u 2015., koncesionari koji imaju iskazana dugovanja u Registru koncesija te kod kojih nije nikada bio nadzor ili nije bio nadzor zadnjih godina, koji su aktivni, kod kojih je visoka izvjesnost naplate obveza, kod kojih je obavljen nadzor i utvrđeno da djelatnost obavljaju bez koncesije, zatim se uključuju nadzori prema zahtjevima davatelja koncesije i drugih tijela te se koncesionarima šalju obavijesti o stanju dugovanja. Za 2016. planirano je ukupno 26 nadzora koncesionara za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Prema izvješću Carinske uprave o nadzoru koncesija za 2015., Odjel za nadzor koncesija i drugih prihoda iz nadležnosti proračunskih korisnika i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je u 2015. obavio 142 nadzora, od čega se 13 nadzora, odnosno 9,2 % odnosi na eksploataciju mineralnih sirovina.

Prema Izvješću Ministarstva financija o provedenoj politici koncesija za 2014. i 2015., ukupan prihod od svih naknada za koncesije u 2015., za državni i lokalni proračun zajedno, iznosio je 1.544.648.608,00 kn. Od navedenog iznosa, najveći dio se odnosi na prihode od naknade za koncesije u javnim telekomunikacijama i za uporabu radio frekvencija ostvarene u iznosu 903.315.026,00 kn, dok su naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina druge po veličini i iznose 387.996.160,00 kn. Zbog navedenog, Državni ured za reviziju je mišljenja da je potrebno povećati broj nadzora nad koncesionarima koji obavljaju istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina.

Revizijom je utvrđeno da Carinska uprava ne raspolaže popisom rudarskih gospodarskih subjekata kod kojih je nadzor proveden u 2013. i 2014., zapisnicima o obavljenim nadzorima i poduzetim mjerama naplate niti je zatražila dostavu navedenih podataka od Ministarstva financija. Carinska uprava nije za 2015. i 2016. radila analize rizičnih područja i procjene potrebnih nadzora, nego se pri planiranju koristila kriterijima utvrđenim Godišnjim planom nadzora. Prema obrazloženju odgovorne osobe, Carinska uprava provodi nadzor prema predstavkama nadležnih državnih tijela i prijavama fizičkih i pravnih osoba te kod koncesionara kod kojih uvidom u Registar koncesija utvrdi dugovanje. Međutim, revizijom je utvrđeno da koncesionari često uplaćuju iznose naknade veće od iznosa koji su obvezni uplaćivati (primjerice za 1,00 kn ili 10,00 kn), što ima za posljedicu da se u Registru koncesija ne vode kao dužnici te samim time ne ulaze u prioritetne koncesionare, pri planiranju nadzora Carinske uprave. Kod najvećeg broja koncesionara nadzor nije proveden.

Državni ured za reviziju je predložio Carinskoj upravi povećati broj planiranih nadzora kod koncesionara koji obavljaju istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina. Nadalje, predlaže od Ministarstva financija zatražiti dostavu podataka o rudarskim gospodarskim subjektima kod kojih su provedeni nadzori prethodnih godina, zapisnicima i drugim važnim podacima u svrhu kvalitetnijeg planiranja inspeksijskih nadzora. Predlaže obavljanje nadzora kod koncesionara kod kojih nikada nije proveden financijski nadzor.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisano je da upravni nadzor nad provedbom Zakona o rudarstvu i odgovarajućih propisa provodi ministarstvo nadležno za rudarstvo, a inspeksijski nadzor rudarska inspekcija ministarstva nadležnog za rudarstvo i druge inspekcije. Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva (Narodne novine 102/13, 10/14, 120/14 i 26/15), Uprava za energetiku i rudarstvo, Sektor za rudarstvo, kao davatelj koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, upisuje obvezu plaćanja naknade za koncesiju u Registar koncesija, prati izvršavanje obveza rudarskih gospodarskih subjekata te provjerava elaborate o rezervama mineralnih sirovina i rudarske projekte istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina. Navedenom Uredbom je u Sektoru rudarstva predviđeno 17 zaposlenika, dok je na koncu 2013. i 2014. zaposleno pet, a na koncu 2015. je zaposleno sedam.

Poslovi Sektora za rudarstvo propisani su i odredbama Zakona o koncesijama, prema kojima je davatelj koncesije dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje redovito praćenje plaćanja naknade i svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica nadzora inspeksijskih službi i drugih nadležnih tijela. Davatelj koncesije dužan je do 1. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu dostaviti ministarstvu nadležnom za financije, na posebnom obrascu, izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, pokrenute mjere prisilne naplate, poduzete radnje u vezi s nadzorom rada koncesionara, raskinute ugovore o koncesiji i ugovore koji su u procesu raskida te druge bitne podatke o izvršenju ugovora. Ministarstvo gospodarstva je dostavilo Ministarstvu financija navedena godišnja izvješća za 2013., 2014. i 2015.

U okviru Ministarstva gospodarstva, Uprava za inspeksijske poslove u gospodarstvu, Sektor nadzora u području rudarstva, elektroenergetike i opreme pod tlakom, Služba nadzora u području rudarstva, obavljaju se inspeksijski i drugi poslovi u vezi s primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina, zaštita na radu, sigurnost ljudi i imovine, gradnja i uporaba rudarskih objekata i postrojenja, sanacija prostora te ispunjavanje propisanih uvjeta za zaposlene. Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva, u navedenoj Službi predviđeno je jedanaest inspektora, od čega u središnjem uredu četiri, po dva inspektora u Područnoj jedinici Split i Zagreb te po jedan u Područnoj jedinici Rijeka, Osijek i Varaždin. Rudarski nadzor je u 2013. obavljalo devet rudarskih inspektora, u 2014. je obavljalo osam, a u 2015. je obavljalo sedam. Od navedenih sedam inspektora, u središnjem uredu i područnoj jedinici Zagreb zaposlena su po dva rudarska inspektora, dok je po jedan zaposlen u područnim jedinicama Osijek, Rijeka i Split, a u Područnoj jedinici Varaždin nema rudarskog inspektora.

Godišnji planovi rada Službe nadzora u području rudarstva sastavljeni su za 2013., 2014. i 2015. i sastavni su dio Godišnjih planova rada Uprave za inspeksijske poslove u gospodarstvu. Prema planovima, prioritet rudarskih inspekcija su rudarski gospodarski subjekti kod kojih najduže nije proveden nadzor, zatim utvrđivanje prava na eksploataciju mineralnih sirovina, korištenje rudarskih objekata i postrojenja bez ishodenih uporabnih dozvola, postupanje prema predstavkama, pritužbama i zahtjevima Državnog odvjetništva, Ministarstva unutarnjih poslova i građana kojima se ukazuje na povrede propisa, zajednički inspeksijski nadzori s drugim državnim tijelima te izdavanje potvrda u postupcima ishodenja građevinskih i uporabnih dozvola.

Služba nadzora u području rudarstva izradila je izvješća o radu za 2013., 2014. i 2015. Prema izvješćima, rudarska inspekcija je u 2013. obavila ukupno 374 inspekcijska nadzora, u 2014. ukupno 391 te u 2015. ukupno 366. Navedeni nadzori obuhvaćaju rudarske nadzore prema raznim propisima iz područja rudarstva, gradnje, zaštite na radu, tehničkih i drugih propisa. Nakon utvrđenih nepravilnosti, rudarska inspekcija je donosila rješenja o otklanjanju nedostataka, zabrani izvođenja rudarskih radova ili korištenja rudarskih objekata i postrojenja te druga rješenja, provodila kontrole izvršenja rješenja, pokretala prekršajne i kaznene postupke pred prekršajnim sudovima sa zahtjevom za oduzimanjem imovinske koristi stečene protupravnom eksploatacijom, kao i podnosila prijave Državnom odvjetništvu radi pokretanja postupaka naknade štete.

Revizijom je utvrđeno da u Ministarstvu gospodarstva nije zaposlen dovoljan broj rudarskih inspektora za kvalitetno obavljanje nadzora velikog broja rudarskih gospodarskih subjekata. Na području Područne jedinice Varaždin nema rudarskog inspektora, a na području Područne jedinice Split predviđena su dva rudarska inspektora, dok je na koncu 2015. zaposlen jedan te rudarsku inspekciju na njihovom području obavljaju i rudarski inspektori iz sjedišta drugih područnih jedinica.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva u godišnji plan nadzora uključiti rudarske gospodarske subjekte kojima odobrenje za istraživanje ili koncesija za eksploataciju istječe u sljedeće dvije do tri godine, kako bi se pravodobno poduzele odgovarajuće mjere prema navedenim subjektima, posebice u vezi s izvršavanjem obveze plaćanja naknade te sanacije eksploatacijskih polja.

Prema podacima iz evidencija ureda državne uprave u županijama, rudarska inspekcija obavlja nadzor nad izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskim poljima za koja su dane koncesije, o čemu sastavlja zapisnike i donosi rješenja. Za pojedina eksploatacijska polja rudarska inspekcija je uredima državne uprave u županijama dostavila zapisnike i rješenja, dok za pojedina eksploatacijska polja, uredi državne uprave u županijama nemaju saznanja o obavljenom inspekcijskom nadzoru, odnosno nisu im dostavljeni zapisnici i rješenja o nadzoru. Ured državne uprave nema povratne informacije o prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine.

U pojedinim slučajevima iz podataka koje koncesionari dostavljaju uredima državne uprave u županijama proizlazi da na nekim eksploatacijskim poljima u duljem razdoblju tijekom trajanja koncesije nisu izvođeni rudarski radovi. Državni ured za reviziju je mišljenja da je na takvim, kao i na svim drugim eksploatacijskim poljima, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim ili pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti te o obavljenom nadzoru izvješćivati ured državne uprave u županijama, kao davatelje koncesija.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su dane koncesije i izvješćivanje o obavljenom nadzoru, radi provjere podataka o otkopanim ili pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju uredima državne uprave u županijama. Predlaže zatražiti od nadležnih tijela inspekcije i financijskog nadzora izvješće o poduzetim mjerama nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja zbog neplaćanja koncesijske naknade i naknade za obavljanje radova sanacije eksploatacijskog polja.

O obavljenim inspekcijskim nadzorima i poduzetim mjerama, rudarski inspektori obvezni su voditi E-očevidnik, čiji je sadržaj, oblik i način vođenja propisan Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu (Narodne novine 36/14).

Također, propisano je da se E-očevidnik vodi isključivo na računalu u elektroničkom obliku, a podaci o obavljenom inspekcijskom nadzoru i poduzetim mjerama vode se kao službene evidencije i upisuju u aplikaciju Ministarstva gospodarstva. E-očevidnik dužni su voditi inspektori, pojedinačno, svaki za sebe, prema obrascu, koji je sastavni dio navedenog Pravilnika. Rudarski inspektori moraju voditi E-očevidnik ažurno i uredno tako da u svako doba daje uvid u broj obavljenih nadzora, koje fizičke ili pravne osobe su nadzirane, koje stanje je utvrđeno i mjere poduzete.

Utvrđeno je da rudarski inspektori ne vode propisani E-očevidnik u elektroničkom obliku, na način propisan odredbama navedenog Pravilnika. Inspekcijski nadzori rudarskih inspektora prikazuju se zbirno, neovisno o vrsti nadzora. Prema obrazloženju odgovorne osobe, s obzirom na to da Služba nadzora u području rudarstva ne raspolaže propisanim očevidnikom, potrebno je ručno selektirati podatke kako bi se utvrdila pojedina vrsta nadzora, odnosno kod kojih rudarskih gospodarskih subjekata je obavljen nadzor u pojedinoj godini.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva voditi E-očevidnik u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu. Nadalje, predlaže voditi evidencije o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način koji omogućava uvid u broj i vrstu nadzora po pojedinom rudarskom gospodarskom subjektu kod kojeg je obavljen nadzor, posebice u svrhu analize i kvalitetnijeg planiranja nadzora.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, protupravnom eksploatacijom smatra se svaka eksploatacija mineralnih sirovina bez valjane dokumentacije propisane Zakonom o rudarstvu ili protivno valjanoj dokumentaciji, a osobito eksploatacija mineralnih sirovina u okviru istraživanja i u okviru dodatnih istražnih radova na eksploatacijskom polju, prodaja mineralne sirovine otkopane tijekom probne eksploatacije, eksploatacija izvan granica utvrđenih provjerenim rudarskim projektom te eksploatacija na zemljišnim česticama na kojima nije dodijeljena koncesija. Fizička ili pravna osoba koja je bez pravne osnove izvodila rudarske radove, dužna je Republici Hrvatskoj, kao vlasniku rudnog blaga te vlasniku zemljišta ili nositelju vlasti na općem dobru, nadoknaditi štetu nastalu protupravnim izvođenjem radova, kao i svu štetu na cestama, prirodi i okolišu nastalu umanjnjem vrijednosti i kvalitete prirode i okoliša, osim ako dokaže da je šteta nastala zbog više sile, radnjom oštećenika ili treće osobe.

Navedene odredbe odnose se i na rudarske gospodarske subjekte koji imaju propisanu dokumentaciju, ali izvode radove izvan granica rudarskog projekta na temelju kojeg je dodijeljena koncesija, neovisno jesu li radovi provedeni unutar ili izvan eksploatacijskog polja. Naknada štete nastale po osnovi otuđenja mineralne sirovine obračunava se prema odredbama Uredbe o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, a naknada drugih vrsta šteta prema pravilima obveznog prava i drugih posebnih propisa. Do srpnja 2014., kada je donesena navedena Uredba, naknada štete obračunavala se na temelju Zaključka Vlade Republike Hrvatske iz kolovoza 2004., kojim su bile propisane prosječne prodajne cijene čvrstih neprerađenih mineralnih sirovina koje se eksploatiraju u Republici Hrvatskoj, izračunane na temelju podataka iz elaborata o rezervama mineralnih sirovina koje su rudarski gospodarski subjekti dostavljali Ministarstvu gospodarstva.

Rudarski inspektor sastavlja zapisnik o obavljenom nadzoru u kojem utvrđuje količine protupravno otkopane ili pridobivene mineralne sirovine. Prema Uredbi o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, naknada štete nastale protupravnim otkopavanjem ili pridobivanjem mineralne sirovine, obračunava se na temelju tržišne vrijednosti mineralnih sirovina u ležištu, koje su se u prethodnih pet godina otkopavale ili pridobivale u Republici Hrvatskoj. Navedenom Uredbom utvrđena je tržišna vrijednost mineralnih sirovina od 1. siječnja 2014. u Republici Hrvatskoj, a ovisi o vrsti mineralne sirovine i području na kojem je iskopana.

Naknada štete utvrđuje se umnoškom količina protupravno otkopane ili pridobivene mineralne sirovine utvrđene inspekcijskim nadzorom i tržišne vrijednosti mineralne sirovine propisane Uredbom. Ukoliko se mineralna sirovina u prethodnih pet godina nije otkopavala ili pridobivala u Republici Hrvatskoj i čija tržišna vrijednost nije iskazana Uredbom, tržišnu vrijednost određuje Povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, za svaki slučaj zasebno. Također, za protupravno pridobivene ugljikovodike i geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, a čija tržišna vrijednost nije iskazana Uredbom, tržišnu vrijednost određuje navedeno Povjerenstvo za svaki slučaj zasebno, na temelju kretanja tržišne vrijednosti mineralnih sirovina na tržištu Republike Hrvatske.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, tržišna vrijednost mineralnih sirovina utvrđuje se svake dvije godine. Uredba o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine iz 2014. je važeća do srpnja 2016., do kada treba biti donesena nova Uredba, odnosno nova tablica tržišnih vrijednosti mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj, koja će važiti sljedeće dvije godine. Revizijom je utvrđeno da se u Ministarstvu gospodarstva (u vrijeme obavljanja revizije) ne provode aktivnosti na izmjeni navedene Uredbe.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva analizirati kretanja tržišnih vrijednosti mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj te donijeti novu Uredbu o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, u skladu s propisima.

Protupravna eksploatacija mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj provodi se primjerice, tijekom obavljanja odobrenih istražnih radova, ali izvan eksploatacijskog polja, prekoračenjem granica eksploatacije određenih koncesijom i rudarskim projektom, tijekom sanacije eksploatacijskog polja, zadržavanjem i prodajom mineralne sirovine izvađene pri gradnji (višak iskopa), gradnjom sportskih objekata, ribnjaka i jezera ispod kojih se nalaze šljunak ili pijesak, eksploatacijom mineralnih sirovina pri radovima gospodarskog i tehničkog održavanja voda radi plovnosti putova i slično. Suradnja nadležnih tijela na državnoj i lokalnoj razini te učinkovito provođenje inspekcijskih nadzora preduvjet je smanjenja štete počinjene Republici Hrvatskoj, posebice smanjenja količine prirodnih potencijala, gubitku naknade za koncesiju te počinjenja štete okolišu.

Revizijom je utvrđeno da financijska inspekcija Carinske uprave i rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva često provode nadzor kod istih rudarskih gospodarskih subjekata, ali u različito vrijeme, pri kojima Carinska uprava ima pravo uvida u financijske izvještaje koncesionara (bruto bilancu, prihode, rashode, dobit), dok rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva ima stručna znanja i iskustva u utvrđivanju vrsta i količina mineralnih sirovina te načina njihovog protupravnog eksploatiranja.

Zbog navedenog, Državni ured za reviziju predlaže planirati i provoditi zajedničke nadzore rudarskih gospodarskih subjekata, posebice u slučajevima protupravnih eksploatacija mineralnih sirovina. U cilju učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama, Državni ured za reviziju predlaže Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija, Ministarstvu poljoprivrede i Carinskoj upravi, uspostaviti kvalitetniju suradnju, koordinaciju i razmjenu podataka i informacija, kao i s nadležnim tijelima županija, općina i gradova, kako bi kontrole bile učinkovitije, a time i protupravne eksploatacije smanjene na najmanju moguću mjeru.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama, tijekom obavljanja revizije (svibanj 2016.), Državni ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestile nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), pojedine jedinice lokalne samouprave imaju saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu su izvješćivale nadležna ministarstva, rudarsku inspekciju i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.

S obzirom na to da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni potencijali ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih potencijala, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga je Državni ured za reviziju uređima državne uprave u županijama predložio uspostaviti učinkovitu suradnju s rudarskom inspekcijom i jedinicama lokalne samouprave, na čijem se području eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ministarstvo poljoprivrede, Uprava vodnoga gospodarstva, Sektor državne vodopravne inspekcije, upravnog nadzora i žalbenog postupka, obavlja poslove koji se odnose na inspekcijski nadzor i postupke u vezi s provedbom mjera i izvršenjem obveza određenih propisima i planskim dokumentima iz područja upravljanja vodama, nadzire obavljanje djelatnosti pravnih i fizičkih osoba u skladu s vodopravnim aktima i ugovorima o koncesiji, obavlja nadzor na temelju prijave pravnih i fizičkih osoba, provodi koordinirane inspekcijske nadzore s drugim tijelima državne uprave, surađuje s nadzornim službama drugih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prati i nadzire naplatu naknada za koncesije za gospodarsko korištenje voda i vodnih naknada, izrađuje izvješća o naplatama naknada te poduzima mjere za učinkovitu naplatu.

S obzirom na to da su tijekom zabrane eksploatacije pijeska i šljunka u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2013., ali i nakon 2013. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nataložene velike količine pijeska i šljunka u koritima rijeka na teritoriju Republike Hrvatske, a koje se i dalje ne eksploatiraju na temelju ugovora o koncesiji, Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu poljoprivrede povećati broj nadzora protupravnih eksploatacija pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta rijeka. Predložio je godišnjim planovima nadzora vodopravne inspekcije, u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim nadležnim tijelima, utvrditi rizična područja te u skladu s time planirati nadzore.

- **Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi**

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, sanacijom prostora smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu te za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja. Tijekom izvođenja rudarskih radova te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, ovlaštenik je dužan provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te provesti sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju. Ako rudarska inspekcija utvrdi da su provedene mjere dovoljne, izdat će ovlašteniku istražnog prostora potvrdu i izvijestiti tijelo nadležno za rudarstvo i za zaštitu prirode, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja.

Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo. Nadalje, ako ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju, provest će se izvanredna sanacija prostora. Za provedbu izvanredne sanacije potrebno je provesti dodatno istraživanje, ishoditi koncesiju za sanaciju prostora te s tijelom nadležnim za rudarstvo zaključiti ugovor o koncesiji za sanaciju prostora.

Provedba sanacije prostora i osiguranje troškova sanacije osigurani su tijekom jedinstvenog postupka javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Odredbama Zakona o rudarstvu propisano je da ponuda za javno nadmetanje radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina obvezno sadrži plan sanacije istražnog prostora, a jedan od kriterija za odabir najpovoljnije ponude je rok i plan sanacije istražnog prostora. Nadalje, odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina sadrži iznos troškova sanacije istražnog prostora, rok u kojem se mora dostaviti jamstvo za troškove sanacije te rok u kojem se mora podnijeti završno izvješće o provedenom istraživanju i sanaciji istražnog prostora, u slučaju da istraživanjem nisu utvrđene rezerve mineralnih sirovina. Odabrani ponuditelj dužan je, prije donošenja rješenja o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina, tijelu nadležnom za rudarstvo dostaviti jamstvo za troškove sanacije.

Također, odluka o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina sadrži iznos troškova sanacije eksploatacijskog polja i rok do kojeg rudarski gospodarski subjekt mora dostaviti jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a navedeno jamstvo je dužan dostaviti prije zaključenja ugovora.

Odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 142/13) propisano je da jamstva za troškove sanacije istražnog prostora i eksploatacijskog polja mogu biti zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo, a vrstu i iznos jamstva određuje tijelo nadležno za rudarstvo u odluci o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina, odnosno odluci o davanju koncesije, ovisno o predviđenim rudarskim radovima. Jamstva čuva tijelo nadležno za rudarstvo za vrijeme važenja rješenja o odobrenju za istraživanje, odnosno ugovora o koncesiji. Jamstvo se može po završetku određene faze odobrenih radova zamijeniti istovjetnim jamstvom umanjene vrijednosti nakon utvrđenja da su provedene mjere osiguranja. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je redovito provjeravati valjanost jamstva, a način provjere se određuje u rješenju o odobrenju za istraživanje, odnosno odluci o davanju koncesije. U slučaju da jamstvo nije valjano, tijelo nadležno za rudarstvo dužno je bez odgode zatražiti od ovlaštenika istražnog prostora, odnosno koncesionara, dostavu novog odgovarajućeg jamstva, a ukoliko ne dostavi u roku 15 dana, tijelo nadležno za rudarstvo će ukinuti rješenje o odobrenju za istraživanje, odnosno raskinuti ugovor o koncesiji.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo gospodarstva utvrđuje način provjere valjanosti jamstava u rješenjima o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina, odnosno odlukama o davanju koncesije. Navodi se da je rudarski gospodarski subjekt obavezan do određenog datuma, svake godine, dostavljati Ministarstvu gospodarstva izjavu kojom potvrđuje da su izdane zadužnice valjane. Ugovorima o eksploataciji mineralnih sirovina zaključenim s koncesionarima se određuje da će koncesionar provesti saniranje prostora devastiranog eksploatacijom u skladu s provjerenim rudarskim projektom, ali da najveći dio sanacije obavi tijekom eksploatacije. Određeno je da se konačni sanacijski radovi moraju obaviti najkasnije šest mjeseci od okončanja eksploatacije, odnosno do isteka roka važenja koncesije. Također, ugovorima se utvrđuje da je koncesionar predao zadužnicu u visini iznosa troškova sanacije utvrđenih rudarskim projektom.

Rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva provodila je nadzor nad sanacijom istražnih prostora i eksploatacijskih polja u okviru inspekcijskih nadzora te rudarskim gospodarskim subjektima davala potvrde da su provedene mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš dovoljne.

Prema obrazloženju rudarske inspekcije, od 2013. do 2015., pri obavljanju nadzora nije utvrđeno obavljanje rudarskih radova suprotno odobrenju za istraživanje, što uključuje i sanaciju istražnog prostora. Također, rudarska inspekcija je utvrdila da u navedenom razdoblju nije bilo koncesija za izvanrednu sanaciju prostora, u slučajevima kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu, a nije provela sanaciju.

U tablici broj 8 daju se podaci o broju odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, sa stanjem početkom 2016., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama.

Tablica broj 8

Broj odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, sa stanjem početkom 2016., po županijama

Redni broj	Županija/Grad	Odobreni istražni prostori i eksploatacijska polja			Eksploatacijska polja za koja su dane koncesije			
		Broj odobrenih prostora i polja	Broj prostora i polja za koja su rješenja o odobrenju ukinuta	Broj prostora i polja na kojima je provedena sanacija	Broj polja za koja su dane koncesije	Broj polja za koja su pribavljena jamstva za troškove sanacije	Broj polja na kojima je obustavljeno izvođenje rudarskih radova	Broj polja na kojima je provedena sanacija
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Zagrebačka	39	14	2	26	12	16	2
2.	Krapinsko-zagorska	11	2	0	7	3	4	0
3.	Sisačko-moslavačka	5	3	0	6	4	3	3
4.	Karlovačka	35	1	1	20	20	1	1
5.	Varaždinska	44	2	1*	16	15	-	1
6.	Koprivničko-križevačka	31	3	1	22	20	2	1
7.	Bjelovarsko-bilogorska	10	2	-	8	8	2	-
8.	Primorsko-goranska	30	0	0	13	12	1	0
9.	Ličko-senjska	33	21	11	9	8	3	0
10.	Virovitičko-podravska	20	2	5	14	5	3	3
11.	Požeško-slavonska	1	0	0	5	5	2	2
12.	Brodsko-posavska	1	0	0	4	0	0	0
13.	Zadarska	29	1	0	11	5	2	0
14.	Osječko-baranjska	9	1	0	8	2	2	2
15.	Šibensko-kninska	0	0	0	4	3	0	0
16.	Vukovarsko-srijemska	0	0	0	4	1	2	2
17.	Splitsko-dalmatinska	2	0	0	10	4	0	0
18.	Istarska	37	0	0	33	7	3	0
19.	Dubrovačko-neretvanska	11	2	0	6	2	1	0
20.	Međimurska	12	0	0	8	12	0	0
21.	Grad Zagreb	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno		360	54	21	234	148	47	17

* Ured državne uprave Varaždinske županije nema potpune podatke, jer za sva potrebna polja i prostore nisu dostavljane potvrde od rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša, a navedeni ured ih nije službeno zatražio.

Prema stanju početkom 2016., od ukupno 360 istražnih prostora odobrenih za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, rješenja o odobrenju su ukinuta za 54, a sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi je provedena na 21. Od 234 eksploatacijska polja za koja su dane koncesije, jamstva za troškove sanacije pribavljena su za 148, izvođenje rudarskih radova obustavljeno je na 47, a sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi je provedena na 17 eksploatacijskih polja.

Prema navedenim podacima, na dijelu istražnih prostora i eksploatacijskih polja, za koja su rješenja o odobrenju ukinuta, kao i na dijelu eksploatacijskih polja na kojima je obustavljeno izvođenje rudarskih radova, sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi nije provedena, dok za dio eksploatacijskih polja za koja su dane koncesije, nisu pribavljena jamstva za troškove sanacije.

Državni ured za reviziju je naložio uredima državne uprave u županijama, prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, pribaviti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te troškova sanacije eksploatacijskog polja (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava, u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina. Naložio je, u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekti ne provedu sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, navedeno učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

- **Rezerve mineralnih sirovina**

Mineralne sirovine su najvećim dijelom neobnovljivi prirodni potencijali ograničenih rezervi, zbog čega se eksploatacijska polja utvrđuju do isteka rezervi mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu propisana je obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedenim Zakonom je propisano da je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka, Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina, sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina.

Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina.

U tablici broj 9 daju se podaci o eksploatacijskim rezervama mineralnih sirovina koncem 2015., po županijama, prema evidencijama ureda državne uprave u županijama.

Tablica broj 9

Eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina
koncem 2015., po županijama

u m³

Redni broj	Županija/Grad	Eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala
	1	2
1.	Zagrebačka	46 266 187
2.	Krapinsko-zagorska	16 043 408
3.	Sisačko-moslavačka	30 457 223
4.	Karlovačka	-
5.	Varaždinska	-
6.	Koprivničko-križevačka	-
7.	Bjelovarsko-bilogorska	21 522 477
8.	Primorsko-goranska	-
9.	Ličko-senjska	26 469 652
10.	Virovitičko-podravska	-
11.	Požeško-slavonska	16 227 361
12.	Brodsko-posavska	9 572 642
13.	Zadarska	-
14.	Osječko-baranjska	-
15.	Šibensko-kninska	-
16.	Vukovarsko-srijemska	5 846 812
17.	Splitsko-dalmatinska	-
18.	Istarska	-
19.	Dubrovačko-neretvanska	-
20.	Međimurska	25 203 687
21.	Grad Zagreb	11 708 106
Ukupno		209 317 555

Prema nepotpunim podacima prikupljenim od ureda državne uprave u županijama, potvrđene eksploatacijske rezerve mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na odobrenim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, do konca 2015., iznose 209 317 555 m³. Dio koncesionara dostavlja podatke o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji, na propisanim obrascima. S obzirom na to da većina ureda državne uprave u županijama dostavljene podatke nije redovito provjeravala, analizirala i sistematizirala niti pravodobno obavještavala koncesionare o njihovim obvezama, koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, uredi državne uprave u županijama ne raspolažu cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala do konca 2015., niti o rezervama koncem 2015.

Državni ured za reviziju je predložio uredima državne uprave u županijama pravodobno pribavljati podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina te podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su im koncesionari obvezni dostavljati prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Ministarstvo gospodarstva sastavlja Bilancu stanja rezervi mineralnih sirovina Republike Hrvatske, sa stanjem na dan 31. prosinca. Bilanca stanja rezervi za 2013. i 2014. sadrži podatke o eksploatacijskim rezervama i otkopanim/pridobivenim količinama za pet energetskih i 18 neenergetskih mineralnih sirovina, osim za morsku sol i geotermalne vode za koje podaci o rezervama nisu prikupljeni/iskazani.

Prema obrazloženju Ministarstva gospodarstva, za morsku sol ne postoji zakonska obveza iskazivanja navedenih podataka, a za geotermalne vode se bilančnost i veličina ležišta vrednuje ostvarenim protokom fluida i pridobivenim količinama te se ne izračunavaju količine u podzemlju i mogućnost njihovog iscrpljivanja.

Bilanca se sastavlja na temelju podataka o rezervama mineralnih sirovina i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina koje dostavljaju rudarski gospodarski subjekti. Dio rudarskih gospodarskih subjekata navedene podatke ne dostavlja te bilanca stanja rezervi nije potpuna.

Osim Bilance stanja rezervi mineralnih sirovina, Republika Hrvatska nema drugih podataka o vrstama i količinama mineralnih sirovina kojima raspolaže, odnosno nema podataka o mineralnom potencijalu. Podaci o potencijalnim zalihama dobivaju se iz geoloških podloga (karata). Osnovna geološka karta koja omogućuje kvalitetno definiranje potencijalnih mineralnih sirovina izrađena je za približno 14,0 % teritorija Republike Hrvatske. Izradio ju je Hrvatski geološki institut u okviru svojih istraživanja. Prema očitovanju navedenog Instituta, za buduća istraživanja izabrat će se područja koja su najzanimljivija s gospodarskog stajališta.

Zakon i provedbeni propisi, koji bi definirali i regulirali temeljnu geološku djelatnost i nadležnost pojedinih institucija, nisu doneseni. Na snazi je Zakon o geološkim istraživanjima (Narodne novine 34/86) iz 1986. Državni ured za reviziju je mišljenja da navedeni Zakon ne prati napredak geološke znanosti i europske standarde, nije osiguran uređeni pristup geološkoj djelatnosti te utvrđeno koje geološke djelatnosti su od značaja za Republiku Hrvatsku. Također, zakonski nije regulirana izrada osnovnih geoloških karata ni njihovo financiranje, kao značajan oblik geološke djelatnosti, a koje su osnova za planiranje i korištenje prirodnih potencijala, odnosno davanje koncesija.

Državni ured za reviziju je naložio Ministarstvu gospodarstva izraditi Bilancu stanja rezervi koja će sadržavati podatke o eksploatacijskim rezervama i otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina prikupljenim od svih rudarskih gospodarskih subjekata/koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju je predložio Ministarstvu gospodarstva u suradnji s drugim nadležnim institucijama provesti aktivnosti na donošenju i izmjenama propisa iz područja geologije i rudarstva, kako bi se utvrdile geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku, regulirala izrada osnovnih geoloških karata te utvrdio ukupni potencijal mineralnih sirovina Republike Hrvatske i njihovo učinkovito korištenje.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju je obavio reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u 25 tijela nadležna za gospodarenje mineralnim sirovinama, odnosno Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede te 20 ureda državne uprave u županijama i u Gradu Zagrebu. Revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama u Gradu Zagrebu obavljena je u okviru financijske revizije Grada Zagreba za 2015.

Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje navedenih tijela u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, informacijski sustav i evidencije u vezi s navedenim koncesijama, dodjelu koncesija, obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provode li se mjere naplate potraživanja, provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknade za eksploataciju mineralnih sirovina i nadzor nad izvršenjem ugovora o koncesiji, provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi te ocijeniti vođenje evidencija o rezervama mineralnih sirovina.

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju je ocijenio da je u devet ureda državne uprave u županijama gospodarenje mineralnim sirovinama bilo učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja, a u Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede te jedanaest ureda državne uprave u županijama bilo je djelomično učinkovito. U Gradu Zagrebu, u revizijom obuhvaćenom razdoblju nije bilo aktivnih ugovora o koncesiji te nije dana ocjena učinkovitosti.

Državni ured za reviziju je Ministarstvu financija, Carinskoj upravi, Ministarstvu gospodarstva i Ministarstvu poljoprivrede dao sljedeće naloge i preporuke:

- poduzeti aktivnosti na preuzimanju poslova od ureda državne uprave u županijama u vezi s mineralnim sirovinama za proizvodnju građevnog materijala, kako bi se navedeni poslovi preuzeli do propisanog roka, odnosno do svibnja 2018., u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu (Ministarstvo gospodarstva)
- poduzeti aktivnosti u vezi s donošenjem provedbenih propisa prema odredbama Zakona o rudarstvu (Ministarstvo gospodarstva)
- poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetne i sveobuhvatne Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama te izrađenu Strategiju podnijeti Hrvatskom saboru na usvajanje, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu, kako bi ona bila relevantan službeni dokument i osnova za sve aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina na području Republike Hrvatske; Izraditi akcijski plan provedbe Strategije, kojim će se detaljno odrediti aktivnosti u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u određenom razdoblju, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti te tijela nadležna za pojedinu aktivnost kako bi se mogla pratiti njihova provedba te, po potrebi, prilagođavati novonastalim okolnostima; Izrađivati i podnositi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o ostvarenju akcijskog plana provedbe Strategije (Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede)
- u Registar koncesija unositi podatke o provedenim nadzorima u vezi s naplatom naknade za koncesiju te nastaviti aktivnosti za prijenos obveze davatelja koncesija za izravni unos podataka, kako bi se izbjeglo višestruko ispunjavanje, dostavljanje i izrada preslika obrazaca o koncesijama; U Registru koncesija omogućiti pregled (ispis) ugovora koji su istekli te u suradnji s drugim nadležnim institucijama poduzeti sve propisane i ugovorene radnje u vezi s istekom ugovora (naplata potraživanja, sanacija prostora) (Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede)

- ustrojiti jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina, evidenciju o svim rudarskim gospodarskim subjektima, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i traženim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina te registar odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina sa svim propisanim podacima, u skladu s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima; Ubrzati aktivnosti za izradu mrežne aplikacije za povezivanje jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina s Registrom koncesija i drugim evidencijama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj (Ministarstvo gospodarstva)
- izraditi godišnji plan davanja koncesija na način propisan odredbama Zakona o koncesijama; U suradnji s Agencijom, koja provodi javna nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu i kopnu, planirati provedbu navedenih javnih nadmetanja u okviru Ministarstva gospodarstva, s procijenjenim očekivanim ekonomskim učincima davanja koncesije te ih uključiti u godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija (Ministarstvo gospodarstva)
- u godišnjem izvješću o provedenoj politici koncesija za svaku godinu usporediti podatke iz planova davanja koncesija s brojem zaključenih ugovora te izraditi analizu (Ministarstvo financija)
- donijeti pisane procedure za sastavljanje natječajne dokumentacije kako bi se izbjeglo različito postupanje i omogućilo provođenje odredbi Zakona o rudarstvu; U procedurama, između ostalog, treba utvrditi dokaze (isprave) za ispunjavanje propisanih uvjeta/kriterija te pravila po kojima će se dodjeljivati bodovi unutar određenog kriterija kako bi način dodjele bodova bio jasan ponuditeljima i omogućio kvalitetnu pripremu dokumentacije za nadmetanje; U zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda, detaljno obrazložiti izračun bodova za pojedinog ponuditelja (Ministarstvo gospodarstva)
- izmijeniti sustav dodjele koncesija na način da se ulaganjem u istraživanje utvrde rezerve mineralnih sirovina i tako stvore uvjeti za dodjelu koncesija na temelju natječaja koji bi započeo na inicijativu davatelja koncesije (Republike Hrvatske) i omogućiti da se jave na natječaj svi zainteresirani subjekti, čime bi upravljanje i raspolaganje mineralnim sirovinama i prihodima od koncesija bilo učinkovitije (Ministarstvo gospodarstva)
- uspostaviti kvalitetniju suradnju s Agencijom te zatražiti od Agencije dostavu svih izvješća, odnosno informacija o aktivnostima koje je Agencija provela u vezi s javnim nadmetanjima za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, odnosno koja planira provesti, ažurno informirati Ministarstvo gospodarstva, kako bi bilo uključeno u sve aktivnosti te pravodobno moglo dostaviti informacije i evidencije kojima raspolaže o eksploatacijskim poljima, istražnim prostorima i rezervama te davati mišljenja na prijedloge Agencije, s obzirom na to da je Ministarstvo gospodarstva državno tijelo koje ima najviše podataka i saznanja o gospodarenju mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske u prethodnim godinama; Navedeno se posebice odnosi na buduću suradnju u vezi s vrlo značajnim ugovorima o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na kopnu koje je zaključila Republika Hrvatska; S obzirom na to da su oba tijela nadležna za nadzor investitora u izvršavanju obveza iz zaključenih ugovora te praćenje naplate naknade, potrebno je jasnije i detaljnije odrediti procedure pri kontroli izvršenja ugovora (Ministarstvo gospodarstva)
- uspostaviti bolju suradnju državnih, regionalnih i lokalnih tijela koja sudjeluju u pripremnim radnjama postupka dodjele koncesija za eksploataciju pijeska i šljunka te učinkovitije planiranje davanja koncesija, kako bi se postupak dodjele koncesija proveo u što kraćem vremenu i sa što manje troškova; U suradnji s drugim nadležnim stručnim tijelima, napraviti procjene i analize ukupnih količina pijeska i šljunka kojima trenutno raspolaže Republika Hrvatska te, u skladu s time, mogućnost njihova eksploatiranja i utjecaja eksploatacije na okoliš, kako bi se utvrdilo postoje li osnove za dodjelu koncesija (Ministarstvo poljoprivrede)

- za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji, voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, odnosno prikupljati i analizirati standardne financijske izvještaje na godišnjoj razini i evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama; Dostavljati koncesionarima zaduženja po osnovi naknade za koncesiju izdavanjem računa, u skladu s odredbama Pravilnika o registru koncesija te provoditi povremene terenske uvide prema odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Ministarstvo gospodarstva)
- umjesto tržišne vrijednosti koju u obračunima naknade za koncesiju utvrđuje koncesionar, propisima odrediti vrijednost za sve mineralne sirovine uvažavajući specifičnosti vrste, područja na kojima se eksploatiraju i tržišna kretanja; Navedenu vrijednost trebalo bi utvrđivati najmanje jednom godišnje; Propisima utvrditi metode i način provjere podataka iz Elaborata o rezervama (Ministarstvo gospodarstva)
- obavljati povremenu kontrolu dostavljenih podataka o količinama otkopane/pridobivene mineralne sirovine iz evidencija koje vodi koncesionar (zapisnik o miniranju, otpremnica, izdatnice) (Ministarstvo gospodarstva)
- na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva informirati rudarske gospodarske subjekte/koncesionare o pravnim osobama koje ispunjavaju uvjete za obavljanje djelatnosti izrade dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Ministarstvo gospodarstva)
- u Registru koncesija omogućiti izvještavanje o ostvarenim prihodima od naknade za koncesiju mineralnih sirovina, a posebno koncem kalendarske godine te podatke objavljivati na mrežnim stranicama kako bi bili dostupni javnosti (Ministarstvo financija)
- u suradnji s Agencijom za ugljikovodike čija je zadaća, između ostalog, praćenje trendova nafte i plina (kretanja cijena, utvrđivanja prodajne cijene ugljikovodika eksploatiranih u Republici Hrvatskoj, razine ulaganja naftnih kompanija u istraživanje i eksploataciju, trendova ponude i potražnje na području Republike Hrvatske i Europe, poslovnog okruženja kompanija kojima je dodijeljena dozvola, troškova eksploatacije na moru i kopnu), uspostava baze podataka i informacija o tržištu i trendovima nafte i plina, praćenje međunarodnih standarda u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika te osiguravanje njihove primjene u Republici Hrvatskoj, preispitati opravdanost naknade za pridobivene količine ugljikovodika u visini 10,0 % tržišne vrijednosti i mogućnost uvođenja obveze poreza na dobit za djelatnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika. Navedeno se posebno predlaže zbog značajnog broja zaključenih ugovora o eksploataciji ugljikovodika kojima u sljedećim godinama istječe rok trajanja eksploatacije te će s odabranim ponuditeljima, nakon provedenih postupaka javnog nadmetanja, biti moguće ugovoriti veće naknade za koncesije, koje će biti povoljnije za Republiku Hrvatsku (Ministarstvo gospodarstva)
- pribavljati jamstva u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Zakona o koncesijama (Ministarstvo gospodarstva)
- donijeti procedure za naplatu potraživanja kojima će se odrediti osobe zadužene za naplatu, vrste mjera s obzirom na visinu potraživanja i rokovi te procedure kojima će se odrediti način određivanja vrste i visine jamstva te način i rokovi provjere valjanosti (Ministarstvo gospodarstva)
- pribavljati podatke od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske o provedenim mjerama naplate s obzirom na to da je davatelj koncesije odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade (Ministarstvo gospodarstva)
- izraditi i dostaviti izvješća o provedenoj politici koncesija Vladi Republike Hrvatske jednom godišnje za prethodnu godinu, na način i u roku propisanim odredbama Zakona o koncesijama (Ministarstvo financija)

- povećati broj planiranih nadzora kod koncesionara koji obavljaju istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina; Od Ministarstva financija zatražiti dostavu podataka o rudarskim gospodarskim subjektima kod kojih su provedeni nadzori prethodnih godina, zapisnicima i drugim važnim podacima u svrhu kvalitetnijeg planiranja inspekcijskih nadzora; Obavljati nadzor kod koncesionara kod kojih nikada nije proveden financijski nadzor (Carinska uprava)
- u godišnji plan nadzora uključiti nadzor rudarskih gospodarskih subjekata kojima odobrenje za istraživanje ili koncesija za eksploataciju istječe u sljedeće dvije do tri godine, kako bi se pravodobno poduzele odgovarajuće mjere prema navedenim subjektima, posebice u vezi s izvršavanjem obveze plaćanja naknade te sanacije devastiranih prostora (Ministarstvo gospodarstva)
- voditi E-očevidnik u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspektora u gospodarstvu; Voditi evidencije o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način koji omogućava uvid u broj i vrstu nadzora po pojedinom rudarskom gospodarskom subjektu kod kojeg je obavljen nadzor, posebice u svrhu analize i kvalitetnijeg planiranja nadzora (Ministarstvo gospodarstva)
- Analizirati kretanja tržišnih vrijednosti mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj te donijeti novu Uredbu o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine, u skladu s propisima (Ministarstvo gospodarstva)
- planirati i provoditi zajedničke nadzore rudarskih gospodarskih subjekata, posebice u slučajevima protupravnih eksploatacija mineralnih sirovina (Ministarstvo gospodarstva i Carinska uprava)
- u cilju učinkovitijeg gospodarenja mineralnim sirovinama, uspostaviti kvalitetniju suradnju, koordinaciju i razmjenu podataka i informacija, kao i s nadležnim tijelima županija, općina i gradova, kako bi kontrole bile učinkovitije, a time i protupravne eksploatacije smanjene na najmanju moguću mjeru (Ministarstvo financija, Carinska uprava, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede)
- s obzirom na to da su tijekom zabrane eksploatacije pijeska i šljunka u Republici Hrvatskoj od 2009. do 2013., ali i nakon 2013. do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), nataložene velike količine pijeska i šljunka u koritima rijeka na teritoriju Republike Hrvatske, a koje se i dalje ne eksploatiraju na temelju ugovora o koncesiji, povećati broj nadzora protupravnih eksploatacija pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta rijeka; U suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim nadležnim tijelima, godišnjim planovima nadzora vodopravne inspekcije utvrditi rizična područja te, u skladu s time, planirati nadzore (Ministarstvo poljoprivrede)
- izraditi Bilancu stanja rezervi koja će sadržavati podatke o eksploatacijskim rezervama i otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina prikupljenim od svih rudarskih gospodarskih subjekata/koncesionara u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu (Ministarstvo gospodarstva)
- u suradnji s drugim nadležnim institucijama, provesti aktivnosti na donošenju i izmjenama propisa iz područja geologije i rudarstva, kako bi se utvrdile geološke djelatnosti od značaja za Republiku Hrvatsku, regulirala izrada osnovnih geoloških karata te utvrdio ukupni potencijal mineralnih sirovina Republike Hrvatske i njihovo učinkovito korištenje (Ministarstvo gospodarstva).

Državni ured za reviziju je uredima državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu dao sljedeće naloge i preporuke:

- poduzimati mjere radi usklađivanja podataka o prostorima određenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u prostornim planovima, kao i podataka o površini i namjeni eksploatacijskih polja i vrsti raspoloživih mineralnih sirovina u evidencijama o mineralnim sirovinama i prostorno planskim dokumentima sa stvarnim stanjem na eksploatacijskim poljima
- ustrojiti i voditi evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima
- donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija te ih dostavljati nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama
- radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija, redovito pratiti plaćanje naknade za mineralne sirovine i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija
- ukinuti rješenja o odobrenju istražnog prostora ovlaštenicima koji u roku trajanja odobrenja nisu dostavili izvješće o provedenom istraživanju u odobrenom prostoru, u skladu s odredbom članka 46. Zakona o rudarstvu, prema kojoj se rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina ukida istekom roka važenja rješenja, ako ovlaštenik istražnog prostora ne poštuje rokove i obveze određene rješenjem ili ako nisu izvedeni rudarski radovi određeni rješenjem
- odrediti površine za sva eksploatacijska polja za koja to nije učinjeno i upisati ih u registre eksploatacijskih polja te obračunavati i naplaćivati fiksni i varijabilni dio naknade za mineralne sirovine u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina
- dostaviti korisnicima prihoda od naknada za mineralne sirovine dokumentaciju na temelju koje bi mogli ustrojiti evidenciju potraživanja za navedene prihode u svojim poslovnim knjigama, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama
- provoditi brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Predložio je brisati iz registra i eksploatacijska polja koja prostornim planovima nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina
- zamijeniti odobrenja za izvođenje rudarskih radova izdana po prijašnjim propisima, kojima su rudarski gospodarski subjekti stekli pravo na eksploataciju mineralne sirovine, rješenjima o davanju koncesije, radi usklađenja s propisima o koncesijama i odredbama Zakona o rudarstvu, te s rudarskim gospodarskim subjektima zaključiti ugovore o koncesiji u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu
- zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana ili pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi uredi državne uprave u županijama mogli pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane ili pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata
- zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su dane koncesije i izvješćivanje o obavljenom nadzoru, radi provjere podataka o otkopanim ili pridobivenim količinama i iskazanoj tržišnoj vrijednosti mineralnih sirovina koje koncesionari dostavljaju uredima državne uprave u županijama; Zatražiti od nadležnih tijela inspekcije i financijskog nadzora izvješće o poduzetim mjerama nad ovlaštenicima eksploatacijskih polja zbog neplaćanja koncesijske naknade i naknade za obavljanje radova sanacije eksploatacijskog polja.

- uspostaviti učinkovitu suradnju s rudarskom inspekcijom i jedinicama lokalne samouprave, na čijem se području eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija
- prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji, pribaviti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji te troškova sanacije eksploatacijskog polja (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina
- u slučajevima kada rudarski gospodarski subjekti ne provedu sanaciju prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi, navedeno učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskih gospodarskih subjekata, u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu
- pravodobno pribavljati podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina te podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su im koncesionari obvezni dostavljati prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Državni ured za reviziju je mišljenja da bi provedba danih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju propisa, planova i unutarnjih procedura, funkcioniranja informacijskog sustava i vođenja evidencija, dodjele koncesija, obračuna naknada za mineralne sirovine, naplate prihoda i potraživanja, provedbe odgovarajućeg nadzora, sanacije prostora, vođenja evidencija o rezervama mineralnih sirovina te donošenja osnovnih propisa koji reguliraju geološku djelatnost, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, povećali prihodi državnog proračuna, smanjile protupravne eksploatacije te uspostavio kvalitetan i sveobuhvatan sustav gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo utjecati na učinkovitije gospodarenje mineralnim sirovinama na području Republike Hrvatske.

U prilogu se daju pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama (21 izvješće).